

Sisekaitseakadeemia

Finantskolledž

Lii Konts

**FINANTSTEENUSTE MAKSUSTAMINE EUROOPA
LIIDUS JA MUUS MAAILMAS**

Lõputöö

Juhendaja:

Tõnis Elling, mag.iur

Tallinn 2016

SISEKAITSEAKADEEMIA LÕPUTÖÖ ANNOTATSIOON

Finantskolledž	Juuni 2016
<p>Töö pealkiri eesti keeles: Finantsteenuste maksustamine Euroopa Liidus ja muus maailmas Töö pealkiri võõrkeeles: Taxation of Financial Services in the European Union and Elsewhere in the World</p> <p>Lõputöö on kirjutatud teemal „Maksustamine Euroopa Liidus ja muus maailmas“. Töö on kirjutatud eesti keeles ning koosneb 43 leheküljest. Sisulise osa pikkuseks on 40 lehekülge. Lõputöö koostamisel on kasutatud 33 allikat, millele on tekstis viidatud. Teema on aktuaalne, kuna eelmisest aastast saadik on Euroopa Liidu 10 riiki kaalunud finantsteenuste maksuvabastuse kaotamist ja maksu kehtestamist. Finantsteenuste maksustamisel on paljudes riikides väga erinev kogemus, millest antakse lõputöös lühiülevaade.</p> <p>Töö eesmärk on analüüsida erinevate riikide kogemust ja praktikat finantsteenuste maksustamisel. Eesmärgi saavutamiseks on püstitatud järgmised uurimisülesanded:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Antakse ülevaade käibemaksu mõistest ja olemusest. 2. Antakse ülevaade finantsteenuste mõistest ja olemusest. 3. Analüüsitakse erinevate Euroopa Liidu riikide kogemust finantsteenuste maksustamisel finantsteenuste maksuga. 4. Analüüsitakse erinevate Euroopa Liidu väliste riikide kogemust finantsteenuste maksustamisel. <p>Uurimismeetodina kasutatakse kvalitatiivset analüüsi ja sünteesi meetodit.</p> <p>Autor jõudis järeldusele, et finantsteenuste maksustamine on väga keeruline ning arvestada tuleb, kas oodatavad tulud ületavad kulusid ja kas selline maksustamine aitaks riigi majandust</p>	
Lisad:	
Võtmesõnad: finantsteenused, käibemaks, maksustamine, Eesti, Rootsi, Suurbritannia, Prantsusmaa, Austraalia ja Uus-Meremaa	
Võõrkeelsed võtmesõnad: financial service, value added tax, taxation, Estonia, Sweden, United Kingdom, France, Australia, New-Zealand	
Lõputöö seos riiklike arengukavade ja prioriteetidega: Lõputöö on seotud Rahandusministeeriumi valitsemisala strateegiline arengukava 2016-2019, milles soovitakse arendada finantsteenuste sektorit	
Säilitamise koht: Sisekaitseakadeemia raamatukogu	
Töö autor: Lii Konts	
<p>Olen koostanud lõputöö iseseisvalt. Kõik lõputöös kasutatud teiste autorite tööd, seisukohad, kirjalistest allikatest ja mujal allikatest saadud info on nõuetekohaselt viidatud. Olen nõus lõputöö avaldamisega elektroonilises keskkonnas.</p> <p>Allkiri</p>	
Vastab lõputöö nõuetele	
Juhendaja: Tõnis Elling	Allkiri
Kaitsmisele lubatud	
Kolledži direktor: Uno Silberg	Allkiri:

SISUKORD

SISSEJUHATUS	4
1. FINANTSTEENUSTE KÄIBEMAKSUGA MAKSUSTAMINE.....	6
1.1 Käibemaksu olemus ja mõiste.....	6
1.2 Finantsteenuste olemus ja mõiste	14
2.FINANTSTEENUSTE MAKSUSTAMINE MAAILMAS.....	23
2.1 Euroopa Liidu liikmesriikide praktika finantsteenuste maksustamisel finantsteenuste maksuga.....	23
2.2 Euroopa Liidu väliste riikide praktika finantsteenuste maksustamisel	29
KOKKUVÕTE.....	37
SUMMARY	39
VIIDATUD ALLIKATE LOETELU	41

SISSEJUHATUS

Euroopa Nõukogu direktiivi 2006/112/EÜ artikli 135 alusel pandi paika, et finantsteenused on maksuvabad. Lisaks on Eesti käibemaksuseaduse § 16 lg 2¹ loetletud erinevad maksuvabad finantsteenused. Antud töö raames keskendutakse üldisele finantsteenuste maksuvabastusele ja erinevate riikide kogemusele finantsteenuste maksustamisel.

Teema valik tulenes sellest, et finantsteenuste pakkujatele põhjustab maksuvabastus olulisi sisendkäibemaksu kulutusi. Põhjuseks on see, et maksuvabade finantsteenuste puhul ei ole ettevõtjal, kes seda teenust kasutab õigust sisendkäibemaksu oma maksukohustusest maha arvata, kuigi ettevõtja müüb teenust edasi ning muutub sisuliselt lõpptarbijaks. Käibemaksu puhul peaks lõpptarbijaks olema aga ostja, kes tarbib teenust või kaupa oma tarbeks.

Teema on aktuaalne, sest Eesti õiguses on maksuvabad finantsteenused loetletud ja ka mõningal määral sisustatud, kuid nende puhul on siiski tegu teenustega, mille käigus muutub müüja lõpptarbijaks. Lisaks on Euroopa Liidus pikka aega olnud kaalumisel finantsteenuste maksuvabastuse kaotamine ning paljudes Euroopa Liidu liikmesriikides on alustatud mõningate finantsteenuste maksustamist finantsteenuste maksuga.

Lõputöö uudsus seisneb selles, et varasemalt pole antud ülevaadet erinevate riikide kogemusest finantsteenuste maksuvabastuse kaotamisest ning finantstehingute maksustamisest nii käibemaksuga kui ka finantstehingute maksuga nii Euroopa Liidus kui ka muus maailmas.

Probleem seisneb selles, et finantsteenuste maksuvabastus ei ole enam põhjendatud, kuna maksuvabad finantsteenused hõlmavad endas nii palju erinevaid muid teenuseid, mis ei ole maksuvabad ja mida ei tuntud ajal, kui koostati käibemaksudirektiiv. Lisaks ei kehti finantsteenuste maksuvabastuse puhul käibemaksu neutraalsuse põhimõte, kuna ettevõtjate käibemaksukohustus ja sisendkäibemaksu maha arvamise õigus ei ole omavahel kooskõlas. Ühe võimalusena maksuvabastuse kaotamisel oleks teatud finantsteenuste maksustamine finantsteenuste maksuga, mida ka paljud Euroopa Liidu riigid juba

kasutavad. Töö raames uuritakse erinevate riikide õigusakte, praktikat ja kogemust, mis puudutab finantsteenuste maksustamist nii käibemaksuga kui ka finantsteenuste maksuga.

Lõputöö eesmärgiks on anda ülevaade finantsteenuste olemusest ja finantsteenuste maksustamist nii finantsteenuste maksuga kui ka käibemaksuga erinevates riikides.

Lõputöö eesmärgi saavutamiseks on püstitanud järgmised uurimisülesanded:

1. Antakse ülevaade käibemaksu olemusest ja mõistest.
2. Antakse ülevaade maksuvabade finantsteenuste olemusest ja mõistetest.
3. Analüüsitakse erinevate Euroopa Liidu liikmesriikide praktikat finantsteenuste maksustamisel finantsteenuste maksuga.
4. Analüüsitakse erinevate Euroopa Liidu väliste riikide praktikat finantsteenuste maksustamisel.

Lõputöö on empiiriline uurimus. Uurimismeetodiks on andmekogumise meetod-käibemaksualase kirjanduse ja erinevate riikide õigusaktide analüüs. Töös püstitatud uurimisülesannetele vastamiseks kasutatakse kvalitatiivset analüüsi ja sünteesi meetodit. Analüüsitakse Eesti õigusakte ning välismaist erialast kirjandust, mis puudutab käibemaksu ja finantsteenuseid.

Lõputöö on jagatud kaheks peatükiks, mis omakorda jagunevad kaheks alapeatükiks. Esimeses peatükis antakse ülevaade finantsteenuste käibemaksuga maksustamisest, tutvustades nii käibemaksu olemust ja mõistet, kui ka maksuvabade finantsteenuste mõisteid ja olemust. Teises peatükis analüüsitakse Euroopa Liidu liikmesriikide praktikat erinevate finantsteenuste maksustamisel finantsteenuste maksuga, kui ühte võimalust finantsteenuste maksuvabastuse kaotamiseks. Samuti analüüsitakse ka Euroopa Liidu väliste riikide praktikat maksuvabade finantsteenuste maksustamisel. Töö teises peatükis tuuakse välja ka probleemid, mis tulenevad ebapiisavast finantsteenuste mõiste sisustamisest nii direktiivis kui ka Eesti õigusaktides.

Lõputöös kasutatakse Eesti õigusakte, käibemaksu direktiive ja erialast kirjandust, mis puudutab finantsteenuste maksustamist. Lisaks kasutatakse allikatena Eesti ja muude riikide käibemaksualast kirjandust ning artikleid.

1. FINANTSTEENUSTE KÄIBEMAKSUGA MAKSUSTAMINE

1.1 Käibemaksu olemus ja mõiste

Käibemaks on pea kõigis Euroopa Liidu riikides ja ka paljudes muudes maailma riikides üks suurima osakaaluga riiklikest maksudest. See maks mõjutab kõige rohkem tarbijat, kuna nimetatud maks on arvestatud toote või teenus hinna sisse kui seda müüakse erinevates müügikohtades. Seega kui isik ostab teenust või toodet, siis see hind, mis ta maksab toote või teenuse eest koosneb käibemaksust, toote omahinnast ning ka juurde hindlusest. Käibemaksu paremaks mõistmiseks tuleb teada sellega seonduvad põhimõtteid, mis tulenevad nii Euroopa Liidu õigusaktidest, liikmesriikide seadustest kui ka konkreetse riigi siseriiklikest õigusaktidest. Lisaks on käibemaksust arusaamiseks vaja teada, kuidas on toimunud selle maksu areng Euroopa Liidus kui ka konkreetsetes liikmesriigis nagu näiteks Eesti.

Juba ammu ajast on riigi peamine tulu tulenenud tarbimise maksustamisest. Kui algul koguti peamiselt läbikäigutasu või lõivu, siis hiljem arenes see territooriumile (linna, riiki) sissetoomise või piiriületamise tasuks ehk tolliks. Arvatavasti tuli esimesena Euroopas mõttele hakata siseturul toimuvat üldist kaubavahetust maksuga koormama Hispaania kuninga nõunik Alba (hollandi keeles Alva) hertsog 1567. aastal. Alba hertsog, kes üritas leida kuningale uut, kohalikest omavalitsustest sõltumatut tuluallikat, nägi ette, et kõikide kaupade hinnale tuleb lisada kohustuslik lisandsumma – käibemaks-, mille realiseerija edastab otse riigile. (Tammert, 2003 lk 248)

Oma olemuselt oli välja pakutud maks käibemaks, mille kumuleeruv mõju oleks märkimisväärselt raskendanud Hispaaniale kuuluvate territooriumide majanduslikku olukorda. Kuigi Alba hertsog oli valmis asendama selle müügitasuga, viis tekkinud konflikt sõjaliste kokkupõrgeteni ja uue riigi – Hollandi – tekkimiseni. Kuna kumuleeruv maksustamine tekitas tõsised komplikatsioonid ja mõjutas oluliselt tootmise ratsionaliseerimist nii ettevõtjate kui

ka riigi tasandil, oli ainsaks võimaluseks kumuleerumist vältida, toota kaup algusest lõpuni ühes ettevõttes. Praktikas tähendas see tohutute äride loomist, mis ise hankisid toorme, töötlesid selle lõpuni ja realiseerisid otse tarbijale. Rahvusvahelises kaubanduses oleks selline lähenemine põhjustanud aga ikka topelt maksustamist, sest kaupa oleks koormanud nii seda tootev ja välismaale realiseeriv kui ka sisse vedav ja tarbiv riik. Kumuleeruv maksustamine põhjustas kauba hinna moonumist maksu arvel ja see omakorda moonutas ettevõtluskeskkonda ning takistas vaba konkurentsi turul. (Tammert, 2003 lk 256)

Selliste moonutuste kõrvaldamiseks otsiti aastaid teistsugust maksustamisskeemi. Kõigepealt lepitati kokku, et maksu korjab vaid see riik, kus toimub kauba realisatsioon tarbijale. Rahvusvahelises praktikas toimub see nii, et kauba importimisel riiki kasseeritakse maks sisse kogu ulatuses ning eksportivale riigile tagastatakse tootmisprotsessi käigus tasutud maks kogu ulatuses. (Tammert, 2003 lk 256) Kogu müügikäivet hõlmavad maksud tulid kasutusele alles 19. sajandil (Lehis, 2012 lk 285).

Selleks, et vabastada ettevõtjad käibemaksudohustusest, on käibemaks üles ehitatud lisandväärtuse maksu põhimõttele (Lehis, 2012 lk 284). Euroopa Liidus on juba algusaastatest käibemaksu rakendatud kui lisandunud väärtuse maksu. Lisandunud väärtuse maks tähendab seda, et maksustatakse toote või teenuse osutamisel tekkinud lisandunud.

Sisendkäibemaks on vastavalt käibemaksu seaduse (edaspidi KMS) § 29 lg 3 kohaselt maksukohustuslase poolt teiselt maksukohustuslaselt soetatud või saadud kauba või teenuse eest tasumisele kuuluv käibemaks väärtust ning isikul on õigus sisendkäibemaks tagasi küsida (30.12.2014). Kui maksukohustuslane ostab teiselt maksukohustuslaselt kaupa või teenust, siis ta tasub selle kauba või teenuse hinna sees käibemaksu ning tal tekib õigus küsida see käibemaks tagasi kui ta kasutab seda kaupa või teenust oma ettevõtluse tarbeks ja see teenus või kaup läheb maksustava käibe tarbeks. Kui ta suurendab ostetud kauba või teenuse väärtust, siis selle müües tasub ta käibemaksu kogu väärtuse pealt aga kuna ta on sisendkäibemaksu tagasi küsinud, siis ta peab tasunud käibemaksu vaid enda poolt lisatud väärtuselt.

Lisandväärtuse maks kehtestati, kuna varem kasutusel olnud müügitaksud takistasid kaupade vaba liikumist, sest maksukoormus ja kauba hind sõltusid käivete arvust ja müüja staatusest. Lisandunud väärtuse maks toimib mitmefaasilisena, maksusumma jaotub paljude ettevõtjate vahel. Kaup või teenus läbib enne tarbijani jõudmist pika müügiahela. Iga müügiahela lüli maksab käibemaksu tema poolt lisatud väärtuselt, mis kokku annabki kogu toote müügihinnale vastava käibemaksusumma. (Lehis, 2012 lk 284)

Charlet ja Owens (Charlet, et al., 2010) kirjutavad oma artiklis, et lisandunud väärtuse maksu idee pakkus esimesena välja Saksamaa ärimees Wilhelm Von Siemens juba 1920-ndatel. Seda ideed arendas edasi Maurice Laure 1954. aastal. Maurice Laure oli tol ajal Prantsusmaa üks juhtivamaid maksuteadlasi. 1954. aastal kehtestati lisandunud väärtuse maks Prantsusmaal. Kehtestatud maks ei vastanud käesoleval ajal Euroopa Liidu liikmesriikides kehtiva lisandunud väärtuse maksu nõuetele. Peale Prantsusmaad maksustati tootmist lisandunud väärtuse maksuga ka paljudes teistes Prantsusmaa kolooniates nagu näiteks Senegalis. 1965. aastal peale fiskaalreformi rakendati Brasiilias lisandunud väärtuse käibemaks juba kõigile tootmistasanditele. 1968. aastast kehtis lisandväärtuse maks kõigis Euroopa Liidu riikides (Lind, 2001). 1960-ndatel aastatel kehtis lisandunud väärtuse maks vähem kui 10 riigis aga juba 1989. oli lisandunud väärtuse maks rakendatud 48 riigis. Peamiselt rakendati lisandunud väärtust Lääne- Euroopa ja Ladina- Ameerika riikides ning ka paaris vähem arenenud riigis. Lisandunud väärtuse maksuna rakenduva käibemaksu kiire levik on mõningal määral tingitud asjaolust, et Euroopa Liiduga liitumiseks peab liituda soovivas riigis kehtima lisandunud väärtusel põhinev käibemaks. (Charlet, et al., 2010)

Euroopa ühenduse asutamislepingus on sätestatud Euroopa Ühenduse põhieesmärk, milleks on rajada majandusliidu raames ühisturg, kus toimib vaba konkurents ning mille tunnused sarnanevad majandusliidus olevate riikide siseturgudega. 11. aprillil 1967. aastal võeti Euroopa Majandusühenduse Nõukogu poolt vastu esimene ja teine direktiiv, mis reguleerisid liikmesriikide lisandunud väärtuse maksu seadusi. (Pulk, 2001 lk 9) Lisandunud väärtuse maksul põhinev käibemaks aitab tõhustada kaupade vaba liikumist Euroopa Liidu liikmesriikide vahel. Lisaks on aidanud sellise maksu levikule kaasa ka tugev toetus IMF-ist,

kuna praeguseks kehtib lisandunud väärtusel põhinev käibemaks enam kui 140 riigis (Charlet, et al., 2010)

Eestis kui ka paljudes muudes Euroopa Liidu liikmesriikides moodustab põhiosa riigieelarvest käibemaksu laekumine. Näiteks oli 2011. aastal planeeritud käibemaksulaekumine Eestis 1,3 miljardit eurot. Praegusel hetkel ei ole olemas sellist maksu, mis suudaks asendada käibemaksu ja mille kogumine oleks niivõrd lihtne. Käibemaksu kogumisel kannavad suur maksukoormust ettevõtted, kes müüvad kaupu või teenuseid lõpptarbijale. (Lind, 2011) Sellised ettevõtted kannavad käibemaksu puhul kõige suuremat koormust, kuna nad müüvad kaupu ja teenuseid isikutele, kes ei saa käibemaksu tagasi küsida.

Eesti on Euroopa Liidu liikmesriik alates aastast 2004. Juba enne liitumist rakendus Eestis käibemaks kui lisandunud väärtuse maks ning see on tarbija suhtes neutraalne. See tähendab, et enne tarbijani jõudmist läbib teenus või kaup erinevad müügietaapid, mille iga lüli tasub käibemaksu enda poolt lisatud väärtuse pealt ning neil tekib samaaegselt õigus küsida sisendkäibemaks tagasi.

Eestis kehtestati lisandväärtuse maksuna toimiv käibemaks esmakordselt Vabariigi Valitsuse 10.10.1990 määrusega nr 209 (RT 1990, 14, 158), mis jõustus 1. jaanuaril 1991. Alates 1.01.1992 on käibemaks kehtestatud seadusega. Kokku on meil olnud juba neli erinevat käibemaksuseadust. Alates 01.01.1992 kuni 31.12.1993 kehtis Ülemnõukogus 16.01.1991 vastu võetud Eesti Vabariigi käibemaksuseadus (RT 1991, 36, 447). Kuni 31.12.2001 kehtis Riigikogus 25.08.1993 vastu võetud käibemaksuseadus (RT I 1993, 60, 847), mida muudeti kokku 37 korda. Alates 01.01.2002 kuni 30.04.2004 kehtis 13.06.2001 vastu võetud käibemaksuseadus (RT I 2001, 64, 368). Eesti liitumisel Euroopa Liiduga 1. mail 2004 hakkas kehtima 10.12.2003 vastu võetud käibemaksuseadus (RT I 2003, 82, 554), mis kehtib tänaseni. (Lehis, 2012 lk 286)

Eesti taasiseseisvumise järgselt on Eestis kehtinud erinevad käibemaksumäärad. Lisandväärtuse maksu kehtestamine Eestis 1991. aastal oli riiklik käibemaksumäär 7%, millele lisandus kuni 3% ulatuses kohalik maksumäär. Alates 1992. aasta algusest asendus see üleriigilise 10% määraga. Alates 20.06.1992 kehtis Rahareformi Komitee dekreediga määratud maksumäär 18%, mis hiljem toodi ka seadusesse. (Lehis, 2012 lk 319)

Käibemaksudirektiiv lubab liikmesriikidel kasutada lisaks standartmäärale ühte või kahte alandatud maksumäära, mille suurus peab olema vähemalt 5%. Vähendatud maksumäära võib kehtestada ainult käibemaksudirektiivi III lisas nimetatud kaupade ja teenuste rühmadele vastavalt direktiivi artiklites 98-101 sätestatud reeglitele. Erinevalt maksuvabastustest ei ole alandatud maksumäära rakendamine liikmesriikidele kohustuslik. Alandatud maksumäära tuleb ühtemoodi rakendada nii kodumaisele kui importkaubale. Alandatud maksumäär annab kauba müüjale või teenuse osutajale täieliku sisendkäibemaksu maha arvamise õiguse. Sellest järeldeb, et eelkõige kaupade puhul annab alandatud maksumäär tarbijale soodsama efekti, kui annaks maksuvabastus. (Lehis, 2012 lk 319)

Alates 1.07.2009. aastast on Eestis kehtinud 20% standart ja 9% alandatud käibemaksumäär. 2009. aastal oli kõige kõrgem standart käibemaksumäär Taanis (25%) ja kõige madalam Luksemburgis ja Küprosel (15 %). Kõige madalam super-alandatud käibemaksumäär oli Prantsusmaal (2,1%) kõige kõrgem alandatud käibemaksumäär oli Iirimaal (13,5%). (Infokeskus)

Üldiselt iseloomustavad käibemaksu kolm põhimõtet. Nendeks on tarbimismaksu põhimõte, neutraalsuse põhimõte ja sihtkohamaa põhimõte. Järgnevalt kirjeldatakse lühidalt neid põhimõtteid ja tuuakse välja neid iseloomustavad tunnused.

Kõige esimeseks käibemaksu iseloomustavaks tunnuseks on tarbimismaksu põhimõte. See põhimõte seisneb selles, et käibemaksuga koormatakse toote või teenuse tarbijat, mitte aga teenuse või kauba müügiga tegelevat ettevõtjat. Tarbijaks võivad olla füüsilised isikud, mittetulundusühingud, sihtasutused, avalik-õiguslikud juriidilised isikud, samuti riik ja kohalikud omavalitsused sellise tegevuse osas, kus nad ei müü ise kaupu ja teenuseid. (Lehis, 2012 lk 286)

Üldiselt peaksid ettevõtjad olema pelgalt käibemaksu kogujad. See tähendab, et nad lisavad toote või teenuse hinnale käibemaksu ning kui toimub selle müük lõpptarbijale, siis nad tasuvad hinnale lisatud käibemaksu. Kuigi ettevõtjate omavaheline käive maksustatakse, on see tehniline võte, mis tegelikult maksukoormust ei tekita. Ettevõtjad, kes kasutavad kaupu või teenuseid, kas otseselt või kaudselt uute kaupade ja teenuste tootmiseks, saavad õiguse arvata

ostmisel tasutud käibemaks oma maksukohustusest maha. (Lehis, 2012 lk 286) See tähendab, et ettevõtjatel tekib õigus sisendkäibemaks riigilt tagasi küsida. Kui on ostetud teenuseid ja kaupu, mida ei kasutada ettevõtluse tarbeks, ei saa ettevõtte sisendkäibemaksu tagasi küsida. Ettevõtjat võib tarbijaks pidada ainult siis, kui ta soetab ettevõtlusega mitteseotud kaupu või teenuseid või lõpetab nende kaupade ja teenuste kasutamise ettevõtluses (Lehis, 2012 lk 287). Sel juhul pole ettevõtjal õigust sisendkäibemaksu maha arvata oma maksukohustusest, kuna ta on selle teenuse või kauba lõpptarbija. Lähtudes sellest, et käibemaks on tarbimismaks, siis lasub käibemaksu koormus tarbijal.

Käibemaksu puhul on väga oluline objektiivsus. See seisneb selles, et kõiki tarbimise vorme tuleks maksustada ühetaoliselt. Tarbija jaoks ei ole oluline, kas kauba või teenuse müüja on füüsiline või juriidiline isik, resident või mitteresident, eraõiguslik või avalik-õiguslik isik. Tarbitava kauba omadused ja tarbimisväärtus ei sõltu müüja õiguslikust vormist. Käibemaksuga ei maksustada müüja müügitulu, vaid ostja kulutusi tarbimisele. Sellepärast erineb käibemaksuseaduses kasutatav ettevõtluse definitsioon teistes seadustes kasutatavast definitsioonist ning maksukohustus on pandud ka näiteks riigiasutustele ja mittetulundusühingutele, kes pakuvad tarbijatele samasuguseid kaupu ja teenuseid nagu äriühingud, kuigi kaupade müügil ja teenuste osutamisel puudub otsene äriiline eesmärk. (Lehis, 2012 lk 287)

Käibemaks on neutraalne siis, kui ettevõtjate käibemaksukohustus ja sisendkäibemaksu maha arvamise õigus on omavahel kooskõlas (Lehis, 2012 lk 287). Kui need ei ole omavahel kooskõlas, siis see läheb vastuollu käibemaksu neutraalsuse põhimõttega. Kui isik ostab oma ettevõtluse tarbeks kaupu või teenuseid ja tasub nende teenuste ostul käibemaksu aga edasi müües ei saa enam tasutud käibemaksu tagasi küsida, satub ta raskemasse olukorda võrreldes selliste teenuste või kauba ostuga, mille puhul ta saab sisendkäibemaksu tagasi küsida. Sel puhul muutub ettevõtja teenuse lõpptarbijaks, kuigi ta seda tegelikult pole, sest ta müüb kaupa või teenust edasi. Kauba või teenuse edasimüügil tekitab ta lisandväärtust aga tal pole samaväärseid õiguseid nagu teistel ettevõtjatel, kes lisandväärtuse tootmisel saavad sisendkäibemaksu tagasi küsida. Väga oluline aspekt käibemaksu puhul on see, et käibemaksuga maksustatakse ostja kulutusi, mitte aga ettevõtja müügitulu.

Kui kauba või teenuse soetamisel arvatakse sisendkäibemaks maha, aga kauba võõrandamisel või teenuse osutamisel käibemaksu ei maksta, siis saab isik alusetu konkurentsieelise (Lehis, 2012 lk 287). See tähendab, et tema kauba või teenuse hind on turuhinnast madalam ning teised ettevõtted, kes müüvad sama kaupa või teenust satuvad selle ettevõttega võrreldes kehvemasse olukorda.

Kui aga juhtub, et maksumaksjal ei ole temast mitteolenevatel põhjustel lubatud maksustava käibe tarbeks soetatud kaupadelt või teenustelt sisendkäibemaksu täies ulatuses maha arvata, siis tekib käibemaksu kumulatsioon ning maksumaksja satub teistega võrreldes kehvemasse olukorda. Kumulatsioon toob endaga kaasa osalise topelt maksustamise, sest käibemaksuga maksustatakse toodet, mille soetamisel on juba käibemaks tasutud. Toode, mille hinna sees on mitu käibemaksu, ei ole teiste toodetega konkurentsivõimeline. (Lehis, 2012 lk 287,288) See on tingitud asjaolust, et sellise toote või teenuse hind on sel juhul turuhinnast kõrgem ja ettevõtte, mis müüb sellist kaupa või teenust, ei suuda turul konkureerida ettevõtetega, mis müüvad odavamalt samalaadset teenust või toodet.

Väga olulist rolli käibemaksu puhul mängib sihtkohamaa põhimõte. Kuna käibemaks on tarbimismaks, siis toimub maksustamine üldjuhul selles riigis, kus asub kauba või teenuse lõpptarbija. Sellest printsiibist lähtuvalt tuleb riigist eksporditud kaupadele ja teenustele rakendada nullmäära (maksuvabastus sisendkäibemaksu maha arvamise õigusega), samuti tuleb välismaa ettevõtjatele, kellele Eestis käivet ei teki, tagastada Eestis tehtud kuludelt (nt kauba veo või töötajate lähetusega seotud kulud) tasutud sisendkäibemaks. Kaupade ja teenuste import tuleb aga maksustada. Neutraalse maksustamise põhimõttest tulenevalt tuleb imporditud kaupa maksustada samamoodi nagu kodumaist kaupa. (Lehis, 2012 lk 288) Seda tuleb teha selleks, et välismaised ettevõtjad ei saaks alusetud konkurentsieelist võrreldes kodumaiste ettevõtjatega.

Impordi maksustamisel ei ole oluline, kas imporditud kaupa kasutatakse Eestis ettevõtluseks või isiklikuks otstarbeks. Vahe on aga selles, et ettevõtluses kasutamisel ei ole tollis tasutud käibemaks lõplik maks, vaid pigem sundlaen, sest ettevõtja saab selle sisendkäibemaksuna hiljem maha arvata ning tegelik käibemaksu laekumine toimub alles siis, kui kaup on Eestis lõpptarbijale edasi müüdüd. (Elling, 2014 lk 34)

Euroopa Liidus tuleb piiriüleste tehingute maksustamisel arvestada asjaolu, et alates 1993. aastast puudub liidu sisepiiridel tollikontroll, mistõttu rakendatakse sihtkohamaa põhimõtet Euroopa Liidu väliste ja siseste tehingute puhul mõnevõrra erinevalt. Kui kaup liigub üle Euroopa Liidu välispiiri, vormistatakse see, kas impordi või ekspordi tolliprotseduuriga. Kui kaup liigub ühest liikmesriigist teise, siis on tegemist vastavalt ühendussisese käibe või soetamisega ning tollidokumentide asemel kasutatakse maksuarvestuses arveid ja veodokumente, muu hulgas tuleb kontrollida, et mõlemad tehingupooled oleksid oma liikmesriigis registreeritud käibemaksukohustuslased.

Kokkuvõtvalt on käibemaks üks kõige olulisem maks maailmas. Käibemaks hakkas laiemalt levima 20. sajandil, kuigi algjuuri võib leida juba 16.ndast sajandist kui Hispaania kuninga nõunik hertsog Alba, soovis leida uut tuluallikat. Võrreldes tulumaksu ja aktsiisidega, on käibemaksu puhul tegemist suhteliselt noore maksuga. Lisandunud väärtusel põhineva käibemaksu puhul on isikul, kes teeb kulutusi tootmiseks ehk lisab tootele väärtust, õigus kauba pakkumiseks tehtud kulutustel õigus sisendkäibemaks tagasi küsida. Lisaks lasub maksukohustus teenuse või kauba lõpptarbijal, mitte müüjal. Tarbija tasub toote või teenuse hinna sees käibemaksu, ning maksukogujaks on toote või teenuse müüja. Toode või teenus läbib erinevaid müügitappe, mille iga lüli lasub teoreetiliselt käibemaksu enda poolt lisatud väärtuse pealt. Käibemaksumäärad on igal liikmesriigil määratleda sõltuvalt nende vajalikkusest, kuid liikmesriikidele on kehtestatud minimaalmäärad, millest madalamaid käibemaksumääre ei või kehtestada. Käibemaksu puhul on kehtib neutraalsuse, sihtkohamaa ja tarbimismaksu põhimõte. Tarbimismaksu põhimõte tähendab seda, et käibemaksuga koormatakse tarbijat, mitte aga ettevõtjat. Sihtkohamaa põhimõte tähendab seda, et maksustamine toimub selles riigis, kus toimub teenuse või toote lõpptarbimine. See on tingitud sellest, et käibemaksuga maksustatakse tarbimist. Neutraalsuse põhimõte tähendab seda, et tarbimise kõik vormid tuleb maksustada samamoodi. Neutraalsuse põhimõtte tõttu tekib ettevõtjal, kes ostab oma ettevõtlike tarbeks kaupu või teenuseid sisendkäibemaksu maha arvamise õigus. Käibemaksu on neutraalne sel juhul, kui ettevõtte käibemaksu kohustus ja sisendkäibemaksu maha arvamise õigus on omavahel kooskõlas.

1.2 Finantsteenuste olemus ja mõiste

Selleks, et mõista finantsteenuse olemust ja selle põhimõtteid, tuleb kõigepealt aru saada, mille puhul on Euroopa Nõukogu (Nõukogu) kehtestanud maksuvabastuse. Finantsteenuste ja kindlustusteenuste maksuvabastus on kehtinud juba aastast 1977, kui võeti vastu Nõukogu kuues direktiiv. Nimetatud direktiiv käsitles ühtset käibemaksusüsteemi kogu Euroopa Liidus. Täpsemalt määrati selle direktiiviga kindlaks, kuidas ja milliste reeglite järgi toimub Euroopa Liidus finants- ja kindlustusteenuste maksustamine.

Aastal 2006 muudeti Euroopa Nõukogu käibemaksu direktiiviga 2006/112/EÜ ning nimetatud direktiivi artikli 135 alusel on finantsteenused maksuvaba käive (T.Elling, 2010). Nimetatud muudatusega muudeti varem kehtinud direktiivi struktuuri ja sõnastust, kuid selle muudatusega ei kaasnud direktiivi sisuline muutus. Viimastel aastatel on tõusnud esile idee, et finantsteenuste maksuvabastus tuleks Euroopa Liidus kaotada, kuna see läheb vastuollu käibemaksu neutraalsuse põhimõttega. Lisaks mõjutas selle idee tõstatamist 2008. aastal alguse saanud majanduskriis, mis häiris väga paljude liikmesriikide majandusliku stabiilsust.

Finantstehingute maksustamise idee pakuti välja juba enam kui nelikümmend aastat tagasi Ameerika majandusteadlase, Nobeli majanduspreemia laureaadi James Tobini poolt. Sellest lähtuvalt nimetatakse finantstehingute maksu valuutatehingute maksustamisest rääkides vahel ka „Tobini maksuks“. Tema eesmärgiks oli vähendada spekulatiivset tegevust läbi selle, et valuutavahetustehinguid maksustatakse väikse maksuga. Tobin soovis välja pakutud maksuga vähendada valuutaturu muutlikust läbi selle, et soodustab pikaajaseid tehinguid lühiaegsete asemel. Täpsemalt oleks tehingumaks pikaajasele investorile odavam kui lühiaegsele investorile, kes hangeldab iga päev või tund. Sellisel viisil spekulatsioonide maksustamisega lootis Tobin muuta finantsturud tunduvalt stabiilsemaks. (McCulloch, 2011 p. 109)

Euroopa Liidu direktiivid on üldaktid, mis on nende adressaatideks olevate liikmesriikidele suhtes õiguslikult siduvad tulemuse suhtes. Eesmärgi või tulemuse saavutamise viisid ja sellega seotud õigusaktide üle otsustab iga liikmesriik, kellele direktiiv on suunatud, iseseisvalt. Kui liikmesriik ei võta

direktiivis sätestatud eesmärgi saavutamiseks direktiivis kindlaksmääratud tähtjaks vastu vajalike meetmeid ning direktiiv on piisavalt täpne, siis muutub direktiiv siseriiklikes kohtutes vahetult kohaldatavaks ning isik saab tugineda nõudes riigi vastu direktiivile. (Põllumäe, 2009 lk 40) Teisisõnu liitudes Euroopa Liiduga pidi Eesti viima Eesti käibemaksuseaduse vastavusse Euroopa Liidu käibemaksudirektiiviga. Olukordades, kus liikmesriik pole viinud oma õigust direktiiviga vastavusse, võib selle liikmesriigi kodanik siseriiklikus kohtus tugineda direktiivi sõnastusele, kuna see muutub liikmesriigi õigussüsteemis kõrgemal astmel. Eestis on Euroopa Liidu liikmesriik ning sellest lähtuvalt peavad Eesti seadused lähtuma Euroopa Liidu direktiividest, seega Eesti seadused peavad olema vastavuses Euroopa Liidu direktiividega. Järgnevalt kirjeldatakse maksuvabasid finantsteenuseid käibemaksudirektiivis ja Eesti käibemaksuseaduses.

Maksuvabad finantsteenused olid sätestatud kuuenda direktiivis art 13B (d) p 1-6. Praegu kehtivas direktiivis 2006/112/EÜ on finantsteenuste maksuvabastused sätestatud kolmandas peatükis artikkel 135 (1) punktides b-g. Nimetatud peatükk käsitleb muude tegevuste maksuvabastusi. Maksuvabad teenuste nimetused on mõlemas direktiivis olnud suhteliselt sarnased.

Maksuvabadeks finantsteenusteks vastavalt praegu kehtivale direktiivile on:

1. krediidi andmine ja läbirääkimine ning krediidi haldamine krediidiandja poolt; krediiditagatiste või muude rahaliste tagatiste tehingud ja nende läbirääkimine ning krediiditagatiste haldamine krediidiandja poolt;
2. hoiuste ja arvelduskontode, maksete, ülekannete, võlanõuete ja muude vabalt kaubeldavate maksevahenditega (välja arvatud võlgade sissenõudmisega) seotud tehingud, sealhulgas nendega kaasnev läbirääkimine;
3. seadusliku maksevahendina kasutatava valuuta, pangatähtede ja müntidega seotud tehingud, sealhulgas nendega kaasnev läbirääkimine, välja arvatud kollektsiooniesemed, millena käsitatakse kuld-, hõbe- või muust metallist münte ning pangatähti, mida tavaliselt seadusliku maksevahendina ei kasutata või millel on numismaatiline väärtus;

4. tehingud, sealhulgas nendega kaasnev läbirääkimine, välja arvatud hoidmine ja haldamine, mis on seotud aktsiate, äriühingute ja ühenduste osakute, võlakirjade ning teiste väärtpaberitega, välja arvatud need, mis annavad kaupadele omandiõiguse;
5. liikmesriikide määratletud eriotstarbeliste investeerimisfondide haldamine.

Nagu juba mainitud on Eesti Euroopa Liidu liikmesriik ja liitudes Euroopa Liiduga tuli viia Eesti käibemaksuseaduses vastavusse käibemaksudirektiiviga. Eesti õiguses on loetletud maksuvabad finantsteenused KMS-i § 16 lg 2¹-s. Maksuvabade finantsteenuste loetelu on KMS-is pikem kui käibemaksu direktiivis. Seda põhjusel, et liitudes Euroopa Liiduga viidi see vastavusse käibemaksudirektiiviga aga eelnenud tegevused jäeti siiski sisse. Nagu juba mainitud peab Eesti õigus olema vastavuses Euroopa Liidu direktiividega aga liikmesriikidel on õigus lisada rohkem sätteid, selleks, et muuta siseriiklik õigus põhjalikumaks.

Maksuvabadeks finantsteenusteks on:

1. hoiustamistehingud avalikkuselt hoiuste ja muude tagasimakstavate rahaliste vahendite kaasamiseks;
2. laenu tehingud, sealhulgas tarbijakrediit, hüpoteeklaenu ja muud äritehingute finantseerimise tehingud;
3. liisingutehingud;
4. arveldus-, sularaha siirdamise ja muud raha edastamise tehingud;
5. mittesularahalise maksevahendite, näiteks elektrooniliste maksevahendite, e-raha, reisisäkkide ja vekslite väljastamine ja haldamine;
6. tagatis- ja garantiitehingud ning muud isikule tulevikus siduvaid kohustusi tekitavad tehingud;
7. tehingud nii oma kui ka klientide arvel väärtpaberituruseaduse §-s 2 sätestatud kaubeldavate väärtpaberite ja välisvaluutaga ning muud rahaturutehingud, sealhulgas tehingud säkkide, vekslite, hoiusertifikaatide ja muude selletaoliste instrumentidega;

8. väärtpaberite emiteerimise, müügi ja ostmisega seotud tehingud ja toimingud;
9. rahamaakleri tegevus;
10. eelnevalt nimetatud teenustega seotud läbirääkimisteenus;
11. investeerimisfondide seaduses sätestatud investeerimisfondi ja muu finantsjärelevalve alla kuuluva Euroopa Majanduspiirkonna leping investeerimisfondi valitsemine, sealhulgas fondivalitseja ülesannete edasiandmise korral fondi valitsemisega seonduvate teenuse osutamine fondile. (Käibemaksuseadus RT 1, 31.12.2015, 12, § 16 lg 2¹)

Finantsteenused, mida ei ole loetletud seaduses kui maksuvabad finantsteenused, maksustatakse käibemaksuga.

Eesti käibemaksu seaduse kommentaarides on välja toodud, et finantsteenuste maksuvabastus on seotud teenuse olemusega, mitte isikuga kes seda teenust osutab (Rahandusministeerium, 2015). Sellest lähtuvalt saab öelda, et finantsteenuste maksuvabastust saab rakendada ka isik, kelle põhitegevus ei ole finantsteenuse osutamine.

Finantsteenuste maksuvabastuse põhjuseks on asjaolu, et finantsteenused valmistavad kaupade ja teenuste tarbimist ette. Finantsteenuste maksuvabastus sisaldab mitmeid tehinguid (nt laenu andmine, väärtpaberite müük, valuuta vahetamine), mida võivad edukalt sooritada ka ettevõtlusega mittetegelevad isikud (eraisikust investorid, riigikassa, keskpank, riiklikud fondid). Laenuintresside ja väärtpaberitulu maksustamine käibemaksuga võib tekitada käibemaksu kumulatsiooni ja tekitada tõsiseid probleeme käibemaksu administreerimisel. Finantsteenuste maksustamise eripära on selles, et teenuse objektiks on tehing finantsvaraga (raha või muu maksevahend, mida saab kiiresti vahetada raha vastu). Tehing ise jääb maksuobjekti hulgast välja, kuid tehingu sooritamiseks vajalikud teenused loetakse maksuvabaks käibeks. Näiteks kinnisvara üürimise korral on arusaadav, et üüri kui teenuse maksustatavaks väärtuseks on tasutud üürisummad, mitte maja enda hind. Finantstehingute puhul on asi keerulisem, sest näiteks laenulepingut loetakse küll kasutuslepinguks, kuid väljamakstud laenusumma läheb laenusaja omandisse ning tagastatud laenusumma läheb uuest laenuandja omandisse. (Lehis, et al., 2003 lk 434)

Järgnevalt kirjeldatakse Eesti õiguses loetletud maksuvabasid finantsteenuseid veidi täpsemalt.

Ainult litsentseeritud krediidasutus, kellel tekib teenustasudest maksuvaba käivet võib pakkuda hoiustamistehinguid avalikkuselt hoiuste ja muude tagasimakstavate rahaliste vahendite kaasamiseks (Maksu- ja Tolliamet, 2016). Kui raha hoiustatakse arvelduskontol, on tegemist arveldustehingutega, mis hõlmavad nii sularahas kui sularahata tehtud arveldusi. Arveldustehingu sisuks on maksekäsund. Maksuvabad teenustasud on näiteks konto avamise ja sulgemise tasu, ülekandetasu, perioodiline hooldustasu, konto väljavõtete väljastamise tasu, telefonipanga või internetipanga hooldustasu, maksekaartide väljastamise ja hooldamise tasu, sularaha sisse- ja väljamaksete teenustasud jne. (Lehis, et al., 2003 lk 436-437)

Maksuvabad on ka laenutehingud, sealhulgas tarbijakrediit, hüpoteeklaenu ja muud äritehingu finantseerimise tehingud. Laenulepingutes sisaldub üldjuhul laenuvõtja kohustus maksta laen kokkulepitud tähtajal laenuandjale tagasi ning tasuda intressi, see tähendab tasu laenu kasutamise eest. Seega on saadavate laenuintresside puhul tegemist maksuvaba käibega. Alates 1. maist 2005 kehtivas krediidasutuste seaduse redaktsioonis on otseselt sätestatud, et finantsteenusena käsitatava laenutehingu alla loetakse ka tarbijakrediit. Laenuintressidena ei käsitata panga makstavaid intresse arvelduskontole hoiustatud rahalt. Nimetatust ei teki äriühingule maksuvaba käivet. (Maksu- ja Tolliamet, 2016)

Liisingutehingute puhul on maksuvaba käive liisinguintress. Intress on üldjuhul tasu finantsteenuse eest. Juhul kui liisingfirma osutab kliendile lisaks renditeenusele ka finantsteenust ning intress on arvel rendimaksest eraldi välja toodud, siis intress maksustamisele ei kuulu. Eelnimetatud tingimuste täitmisel on intress finantsteenusena maksuvaba sõltumata sellest, kas liisinguandja ja liisinguvõtja on omavahel sõlminud liisingulepingu kasutusrendilepingu või kapitalirendilepingu tingimustel. (Maksu- ja Tolliamet, 2016) Liisingutehinguid maksustatakse sõltuvalt sellest, kas liisinguleping vastab kapitalirendi või kasutusrendi tunnustele. Esimesel juhul on tegemist kauba müügiga, teisel juhul teenuse osutamisega. Maksuvabastusi rakendatakse sõltuvalt liisinguesemest.

Intressi võib vabatahtlikult käibemaksuga maksustada sellest maksuhaldurit eelnevalt kirjalikult teavitades. (Elling, 2014 lk 153)

Arveldus-, sularaha siirdamise ja muude raha edastamise tehingute all tuleks mõista rahaliste ülekannete teenuse osutamist. Rahaliste ülekannete teenuse osutaja on üldjuhul pangaasutus. Maksuvaba finantsteenuseksena käsitletakse ka rahaliste ülekannete teenustasu, mida teeb postiasutus, kuna sularaha võetakse vastu selle kandmiseks kolmandatele isikutele. (Maksu- ja Tolliamet, 2016) Arveldustehingu sisuks on maksekäsund. võlaõigusseadus (edaspidi VÕS) § 703 kohaselt käsundatakse maksekäsundiga käsundisaajat maksma või üle andma käsundiandja arvel kolmandale isikule (maksekäsundi järgi soodustatud isik) raha või väärtpabereid ning antakse maksekäsundi järgi soodustatud isikule õigus täitmine vastu võtta. Maksekäsundi võib muu hulgas anda vekslit, tšeki, krediitkaardi ja muu seesuguse maksevahendi abil. (Elling, 2014 lk 153)

Mittesularahaliste maksevahenditena saab käsitada krediitkaarte, reisisärke, pangaveksleid ja ka muid sarnaseid maksevahendeid. Üldjuhul on mittesularahaliste maksevahendite väljastamise ja haldamise teenuse puhul tegemist pankade poolt pakutavate teenusega, sealhulgas ka juhul kui reisisärke müüvad reisibürood. (Maksu- ja Tolliamet, 2016)

Maksuvaba finantsteenuseksena käsitatakse nii tagatis- ja garantiitehinguid kui ka nendega seotud teenustasusid (Maksu- ja Tolliamet, 2016). Niisuguste tehingute sisustus on võõra kohustuse tagamine. Kõne alla võivad tulla käendus ja garantii, samuti pandi andmine. Professionaalsete finantseerimisasutuste poolt osutatav tagatistehing on garantii. Garantii andmist reguleerib VÕS § 155. Majandus- või kutsetegevuses võib isik (garantii andja) võtta võlausaldaja suhtes lepinguga kohustuse (garantii), et ta täidab võlausaldaja nõudel garantiist tuleneva kohustuse. Garantii on võlausaldaja jaoks tunduvalt riskivabam tagatis võrreldes käendusega, sest garantii saab võla sisse nõuda lihtsalt ja kiiresti. Garantii andja kohustus võlausaldaja ees ei sõltu garantiiga tagatavast võlgniku kohustusest ega selle kohustuse kehtivusest. Garantii andja võib võlausaldaja vastu esitada üksnes garantiist tulenevaid vastuväiteid. Kui garantii andja on garantiist tuleneva kohustuse täitnud, tekib tal võlgniku suhtes tagasinõudeõigus ainult siis, kui see on nende vahelises lepingus kokku lepitud. Kuna garantii andmisega võtab

finantseerimisasutus endale riski, sõltub garantii andmise eest võetav tasu tavaliselt garanteeritavast summast. Lisaks võetakse eraldi teenustasu garantiilepingu ja muutmise või pikendamise eest. (Elling, 2014 lk 155-156)

Tehinguid nii oma kui ka klientide arvel väärtpaberituru seaduse §-s 2 sätestatud kaubeldavate väärtpaberite ja välisvaluutaga ning muud rahaturutehingud, sealhulgas tehingud tšekkide, vekslite, hoiusertifikaatide ja muude selletaoliste instrumentidega on maksuvaba käibega kaasnev teenustasu. Maksuvaba käive tekib ka väärtpaberi müügitehingust endast. Väärtpaberi mõiste tuleneb vastavalt väärtpaberituru seaduse § 2 lõikest 1. Väärtpaber on võõrandatav varaline õigus, seega on väärtpaber teenus. Tehingute tegemisel tuleb arvestada ka järgnevaga; juhul kui füüsiline isik või muu ettevõtlusega mittetegelev isik võõrandab endale kuuluvaid väärtpabereid, ei ole tegemist ettevõtlusega; juhul kui äriühing võõrandab endale kuuluvaid väärtpabereid, on väärtpaberite võõrandamine isiku maksuvaba käive, samas ei mõjuta see isiku sisendkäibemaksu mahaarvamise õigust, kuna juhuslikku väärtpaberite võõrandamist ei arvestata maksustatava käibe ja kogu käibe suhte arvestamisel. Väärtpaberite (näiteks rahaturufondi osakud) müüki saab käsitada juhusliku teenuse osutamisenäriühingu poolt ka siis, kui tehinguid tehakse igapäevaselt, kuid müüja ei ole finantsasutus ning tema ettevõtlus seisneb milleski muus kui väärtpaberite võõrandamine. Väärtpaberite võõrandamisel moodustub maksuvaba käibe väärtus kogu väärtpaberi võõrandamisel saadav tasu (sealhulgas ka väärtpaberi enda maksumus). (Maksu- ja Tolliamet, 2016)

Väärtpaberite emiteerimise, avaliku pakkumise või väärtpaberite reguleeritud turule kauplemisele võtmise korraldamise teenus (Maksu- ja Tolliamet, 2016). Teenuse sisuks võib olla näiteks emissiooniprospekti koostamine, aktsiate märkimise korraldamine, väärtpaberite registreerimine, maksete vahendamine, vajalike dokumentide vormistamine ja asjaajamine. Osaliselt on neil teenustel konsultatsiooniteenuse iseloom, kuid kuna need on vahetult seotud väärtpaberi emiteerimisega, mõjutab nende maksumus väärtpaberi hinda ja sellepärast on õigem väärtpaberimüügi korraldamist käibemaksuga mitte maksustada. (Lehis, et al., 2003 lk 441)

Rahamaakleri tegevus on oma olemuselt raha ja valuuta tehingute vahendamine VÕS §-s 658 sätestatud maaklerlepingu tähenduses (Maksu- ja Tolliamet, 2016). Maaklerlepinguga kohustub üks isik (maakler) vahendama teisele isikule (käsundiandja) lepingu sõlmimist kolmanda isikuga või osutama kolmanda isikuga lepingu sõlmimise võimalusele, käsundiandja aga kohustub maksma talle selle eest tasu (maakleritasu) (Võlaõigusseadus RT I,07.07.2015, 13). Eesti õigusaktides ei ole rahamaakleri tegevust reguleerivad erisätteid (Elling, 2014 lk 160).

KMS § 16 lg lõike 3 kohaselt saab valiku alusel käibemaksuga maksustada finantsteenuse ja väärpaberite käivet, mis on reeglina maksuvaba. 2006. aasta algusest jõustunud muudatusega sätestati, et finantsteenuseid saab valiku alusel maksustada üksnes riigisiseste teenuste puhul, mitte aga liikmesriikide vahel. Seega ei saa valiku alusel maksustada finantsteenuseid, mis osutatakse teise liikmesriigi maksukohustuslasele või piiratud maksukohustuslasele. Käibemaksudirektiivi kohaselt võib liikmesriik anda maksukohustuslasele õiguse maksustada finantsteenuseid, kuid kuna valik on riigipõhine, siis liikmesriikide vahel piiriüleltselt valikut rakendada ei saa. (Maksu- ja Tolliamet, 2016) Sellel viisil antakse liikmesriikidele iseseisvus, kuna kõigis liikmesriikides ei pea kehtima samasugused finantsteenuste maksustamise sätted.

Finantsteenuste maksuvabastus rikub käibemaksuahelat, kuna maksukoormuse kandjaks jäävad ettevõtjad. Käibemaksu puhul peaksid maksukoormuse kandjaks olema lõpptarbivad, kuna nad ei tooda lisandväärtust kuid ettevõtted, kes pakuvad maksuvabastatud finantsteenust, ei saa teenuse tootmiseks tehtud kulutustelt sisendkäibemaksu maha arvata. (Zee, 2004 p. 5) Seda põhjusel, et nad on selliste teenuste lõpptarbijaks ehkki nad toodavad teenust oma ettevõtluse ning kasutavad ostetud teenuseid maksuvabastatud finantsteenuste pakkumiseks ehk siis maksuvaba käive tarbeks, ei saa nad sisendkäibemaksu maha arvata. Erandiks on see, et kui nad osutavad maksuvaba finantsteenust Euroopa Liidu väliseks ekspordiks, siis nad võivad sisendkäibemaksu maha arvata.

Kokkuvõtvalt on finantsteenuste käibemaksuvabastus määratletud teenuse olemuse, mitte aga isiku järgi, kes konkreetset finantsteenust osutab. Kuigi käibemaksudirektiivis ja Eesti käibemaksuseaduses on olemas loetelu erinevatest

maksuvabadest finantsteenustes, on nende maksustamine ikkagi keeruline. Nende teenuste maksustamise muudab keeruliseks tõsiasi, et nimetatud finantsteenused sisaldavad tihtipeale endas selliseid teenuseid, mis liigitu maksuvabade finantsteenuste alla. Lisaks on näiteks rahamaakleri tegevuse osutamise puhul tegemist maksuvaba finantsteenusega, puuduvad Eesti õigusaktides ja ka Euroopa Liidu käibemaksudirektiivis rahamaakleri tegevust puudutavad erisätted ehk teenus on loetletud kui maksuvaba finantsteenuse aga pole määratletud, mis täpselt reguleerib rahamaakleri tegevust ja mis mitte.

2. FINANTSTEENUSTE MAKSUSTAMINE MAAILMAS

2.1 Euroopa Liidu liikmesriikide praktika finantsteenuste maksustamisel finantsteenuste maksuga

Eesti on Euroopa Liidu liikmesriik ja Eesti peab alluma Euroopa Liidu poolt kehtestatud nõuetele. Samas on iga Euroopa Liidu liikmesriik paljudes asjades iseseisev. Liikmesriikidele on antud õigus ise mõningates asjades määratleda, kuidas nad käituvad. Üheks selliseks valdkonnaks on finantsteenuste maksustamine. Eestis pole kunagi finantsteenuseid maksustatud, kuigi Euroopa Liidus on palju selliseid riike, kus finantsteenuste maksustamise kogemus on juba erineval kujul olemas.

Igas riigis, kus on kasutusele võetud finantsteenuste maks rakendatakse erinevaid määre, mille suurus jääb enamasti alla 1%. Näiteks on finantstehingute maks praegu kehtestatud Belgias, Küprosel, Prantsusmaal, Kreekas, Iirimaal, Itaalias, Poolas ja ka Ühendkuningriikides (Matheson, 2011). Lisaks on ebaõnnestunud finantsteenuste maksustamise kogemus olemas Rootsil. Järgnevalt analüüsitakse nimetatud riikide kogemust ja praktikat finantsteenuste maksustamisel finantsteenuste maksuga, kui ühte võimalust kaotada finantsteenuste maksuvabastus.

Euroopa komisjon avaldas 28.09.2011. aastal ettepaneku finantstehingute maksu kehtestamiseks Euroopa Liidu liikmesriikides, kuid liikmesriigid ei suutnud saavutada kokkulepet. 2013. aastal pärast Kreeka ja teiste riikide võlakriisi otsustasid 11 Euroopa Liidu liikmesriiki alustada arutelusid finantstehingute maksu ühtse süsteemi loomiseks, et tagada liikmesriikide fiskaalne jätkusuutlikus, suurendada Euroopa Liidu finantssüsteemi stabiilsust ja vältida konkurentsimoonutusi erinevate majandussektorite vahel. Finantstehingute maksu tõhustatud koostöö formaadis on seni osalenud Austria, Belgia, Eesti, Saksamaa, Hispaania, Itaalia, Kreeka, Prantsusmaa, Portugal, Slovakkia ja Sloveenia. (BNS,

2015). Kuigi algselt osales finantsteenuste arutelu maksu kehtestamisel ka Eesti, on praeguseks hetkeks Eesti selle maksu kehtestamisest loobunud.

Antud alapeatükis käsitletakse erinevate Euroopa Liidu liikmesriikide kogemust finantsteenuste maksustamisel finantsteenuste maksuga. Nendeks riikideks on Suurbritannia, Prantsusmaa ja Rootsi. Need riigid on valitud sellepärast, et kõigis riikides on erinev kogemus finantstehingute maksustamisel. Kõige edukam kogemus finantstehingute maksustamisel Euroopas on Suurbritannial. Samas on Rootsil ebaõnnestunud kogemus maksu kehtestamisel. Prantsusmaa kehtestas finantsteenuste maksu aga suhteliselt hiljuti, alles 2012. aastal. Sellega teostatakse juhtumiuuringut, mille analüüsid annavad hea ülevaate finantsteenuste maksu kujunemisest ja haldamisviisidest ning, mida tuleks teha, et maksukohustuse tekkimist ei hakataks vältima.

Juhtumiuuringut kui ühte uurimismeetodit on väga palju laidetud. Seda põhjusel, et juhtumiuuringul keskendutakse konkreetsetele tunnustele, mis iseloomustavad konkreetset sündmust, samas kui teised meetodid keskenduvad universaalsete reeglite arengule. Selleks, et juhtumiuuring oleks võimalikult informatiivne, tuleb analüüsida mitmeid juhtumeid, ja kasutada erinevaid allikaid ning leida neid juhtumeid, iseloomustavaid ja eristatavaid jooni. (Gagnon, 2010). Lisaks on võimalik juhtumiuuringuga välja selgitada analüüsitava nähtusega seotud informatsiooni ja avastada teisi nähtusi, mida uurima asudes ei suudetud prognoosida. Lisaks saab juhtumiuuringu kaudu teha üldistusi erinevate juhtumite vahel ja leida kõige parema praktika finantsteenuste maksustamiseks, analüüsides erinevate riikide kogemust.

Kõigepealt annan ülevaate finantsteenuste maksustamist Suurbritannias. Suurbritanniat, eriti Londonit, on alati vaadatud kui kaunist kohta, kuhu võiks asutada ja kust võiks juhtida rahvusvahelist finantsteenuste äri. See külgetõmme on põhinenud sellel, et selles piirkonnas on väga hea ligipääs rahvusvahelistele turgudele, kuid ka sellel, et selles piirkonnas on üldiselt kerge juhtida rahvusvahelist ettevõtet. Lisaks on Londonisse aja jooksul kogunenud väga oskuslik, mobiilne ja rahvusvaheline tööjõud ning sealt on äärmiselt lihtne juhtida ja suunata kapitali liikumist. Lisaks on Suurbritannia pakkunud uuenduslikuma maksusüsteemi, kui paljud teised riigid. See kõik on kaasa toonud selle, et

Suurbritannia on üks juhtivam globaalne keskus rahvusvahelistele finantsteenuste firmadele. Paljud ettevõtted rajavad oma peakontori Londonisse. See kõik on kaasa toonud selle, et paljud rahvusvahelised firmad investeerivad rahvusvahelistesse finantsteenuste firmade tegevustesse. (Associates, 2010 p. 7)

Suurbritannias nimetatakse finantsteenuste maksu ka templimaksuks. Põhjus, miks seda maksu nimetatakse templimaksuks on see, et kunagi pidi inimene saama tehingu toimumise kinnituseks templi. Sellest tuli ka nimetus „templimaks“. (Service, 2014 p. 22) Suurbritannia templimaksu rakendati esimest korda juba 1694. aastal ja see kehtib tänapäevani (Burman, et al., 2015 p. 2) Templimaks, mis on 0,5%, tuleb inimesel maksta, siis kui ta omandab aktsiaid või Suurbritannias registreeritud ettevõtte võlakirju. Erandid on ettevõtte ketisisestel ülekannetel. Maksu ei maksta kui kantakse üle muude varade omandiõigust. Muudeks varadeks võivad olla näiteks võlakirjad (loan notes), firmaväärtus, kaubanduse võlgnikud (trade debtors). Maksu ei rakendata kui toimub esmane aktsiate ja vahetatavate võlakirjade väljastamine. (Service, 2014 p. 22)

Suurbritannias kehtib kaks erinevat finantsteenuste maksu, ühte kasutatakse elektroonilistele väärtpaberitehingute maksustamiseks ja teist nõ paber kandjal toimuvatele väärtpaberitehingute maksustamiseks. Nende templimaksude nimed on Stamp Duty (edaspidi SD) ja Stamp Duty Reserve Tax (edaspidi SDRT). Mõlemad maksud on oma määralt samad aga nad erinevad maksunimetuse ja vormi poolest. Paber kandjal väärtpaberitehingute puhul kehtib tavaline SD maks ja elektrooniliste väärtpaberitehingute puhul rakendatakse SDRT maksu.

Järgnevalt kirjeldatakse nende maksude sisu ja erisusi.

SD maksu määr on 0,5 % ning seda ümardatakse lähima viie naelani ja seda rakendatakse kui toimub aktsiate ostmine mitte elektroonselt. Aktsiate summa peab ületama 1 000 naela. (Lowtax) Näiteks kui ostetakse aktsiaid 2 000 naela eest, siis makstakse maksu 5 naela, hoolimata sellest, mis on aktsiate tegelik väärtus.

SDRT maks on samamoodi 0,5 %. Seda maksu ümardatakse lähima pennini. Maksu suurus sõltub sellest, kui palju aktsiate eest maksti, mitte aga sellest, kui palju suur aktsiate tegelik väärtus nagu ka SD puhul. Elektrooniliste tehingute puhul võetakse maks maha, sel hetkel kui tehing toimub. (Lowtax) SDRT maksu,

nagu juba mainitud, rakendatakse siis kui toimub elektrooniline tehing, mille käigus ostetakse (HM Revenue & Customs, 2014):

1. aktsiaid Suurbritannias registreeritud ettevõttelt;
2. välismaa ettevõtte aktsiaid, kellel on aktsiad registreeritud Suurbritannias;
3. aktsiaoptioone;
4. aktsia ostueesõigus;
5. aktsia laenuks andmist.

Vastavalt HSBC Holdings ja Vidacos Nominees Ltd vs HMRC ja HSBC Holdings PLC ja New Yorgi Pank Mellon Corporation V HMRC on aktsiate väljastamine kooskõlas EU Nõukogu direktiivi 2008/7/EC väljaspool SDRT-ga maksustamist. Samas on tuleb SDRT siiski maksta, kui ostetakse ühikuid ühikufondidest või aktsiaid avatud investeerimis ettevõtetelt. Selle maksmisviis sõltub sellest, missuguseid aktsiaid ostetakse. (HM Revenue & Customs, 2014)

Enamus templimaksu alla minevad tehingud tehakse elektroonse süsteemi, mis kannab nimetust CREST, kaudu. Seda elektroonset müügi ja registreeringu süsteemi administreerib Euroclear. (HM Revenue & Customs, 2014) Euroclear pakub Suurbritannia ja Iirimaa börsil arvelduskoja teenuseid ettevõtetele ja valitsuse väärtpaberitehingutele. Seda kontrollib omakorda Suurbritannia Finantsinspeksioon.

CREST kogub andmeid templimaksu kohta ja esitab selle Suurbritannia maksuametile. Börsimaakleri ülesandeks on sõlmida leping CREST-iga ja alles seejärel kantakse toimunud tehingute andmed maksuametile. Börsimaakler esitab arve nii templimaksu osas kui ka nende tehingu vahendamistasu eest. (HM Revenue & Customs, 2014)

Lisaks tuleb templimaksu tasuda ka börsiväliste tehingute puhul. Nende hulka arvatakse tehingud, kus aktsiad kantakse üle CREST süsteemi väliselt ja neid aktsiaid hoiustab näiteks pank. Enamus juhtudel tegeleb selliste tehingute vahendamisega börsimaakler ja maksab templimaksu otse Suurbritannia maksuametile. Kui isik ise tegeleb sellise tehinguga, siis ta peab ise teavitama Suurbritannia maksuametit ja tasuma templimaksu. Kui tehing toimub börsiväliselt tuleb maksuametit teavitada tehingu toimumise kuule järgneva kuu 7.

kuupäevaks. Näiteks kui ostetakse aktsiaid või osakuid 18. aprillil, siis tuleb Suurbritannia maksuametid teavitada sellest enne või hiljemalt 7.ndat maid. (HM Revenue & Customs, 2014)

Börsivälise tehingu alla kuulub ka selline tehing, kus ostetakse osakuid osakufondist kelleltki teiselt kui fondi haldajalt. Ka sellise tehingu puhul tuleb teavitada maksuametit ja tasuda templimaks järgmise kuu 7-ndaks kuupäevaks. (HM Revenue & Customs, 2014)

Prantsuse finantsteenuste maks on kehtinud 1.08.2012 aastast. Prantsusmaa maksu eeskujuks oli Suurbritannia templimaks, mis on kehtinud juba 16-ndast sajandist. Prantsuse finantsteenuste maks on maks, mis kuulub tasumisele, kui ostetakse kindlaid aktsiaid Prantsusmaal registreeritud äriühingult. Seda maksu rakendatakse sellistele tehingutele, mis hõlmavad endas kindlustusaktsiate omandiõiguse üleminekut või assimileerunud vahendite, mida müüakse Prantsuse, Euroopa või mõnel muul välismaa reguleeritud turul ja mille on välja andnud ettevõtte, mille peakontor asub Prantsusmaal ning mille turuväärtus on suurem kui 1 miljard eurot maksustamisaasta esimese jaanuari seisuga. Finantsteenuse maksu puhul on tegemist igakuise maksuga, mille määr on 0,2%. (London Stock Exchange Group, 2013) Kuigi algselt pidi see maks olema 0,1%, kuid peale seda kui presidendiks sai Hollandi tõsteti selle määr kahekordseks 0,2 %-ile (Robin Hood, 2012).

Võrdluseks Suurbritannia templimaksuga on Prantsusmaa finantsteenuste maks madalam olles vaid 0,2%. Prantsusmaa maksu eeskujuks on Suurbritannia templimaks, mis toob aastas sisse üle 3 miljardi naela. (Robin Hood, 2012)

Prantsusmaa finantsteenuse maksu juriidiline maksumaksja on maakler, kes viib tehingu läbi. Kui maaklerit pole tehingut vahendamas, siis lasub maksukohustus pangal, kes haldab ostja kontot. Ostjal lasub maksutasumise kohustus, hoolimata ostja rahvusest, asukohariigist ja mis vormis tehing toimus. (London Stock Exchange Group, 2013). Kui tegu on Prantsuse äriühingu aktsiate ostuga, siis maksustatakse tehingu toimumist Prantsusmaa finantsteenuste maksuga.

Rootsi kehtestas finantstehingute maksu juba jaanuaris 1984. aastal ja lõpetas selle maksu rakendamise juba 01.04.1990 (Bijlsma, et al., 2011 p. 10). Seda maksu rakendati kui toimus väärtpaberite ost või müük. Maksumääraks oli 0,5%,

mis moodustas 1% tehingu väärtusest. Samas väärtpaperite optsioone maksustati 2% määraga. Optsiooni kasutust arvestati alusvara tehinguna ning seda maksustati lisaks kui väärtpaperitehing, mille määr oli 1%. Maksu rakendati Rootsi registreeritud börsimaakleritele, kui toimus tehing nii Rootsi residentide, kui ka mitteresidentide vahel. Tehing mitteresidentide vahel oli maksustatud üksnes sel juhul, kui tehing puudutas Rootsis registreeritud väärtpaperit. (Brondolo, 2011)

Kuue aastase perioodi jooksul tõsteti maksumäära kaks korda, 1987. ja 1989. aastal. Maksu laekus 1984. aastal 820 miljoni rootsi krooni, 1985. aastal 1,17 miljardit Rootsi krooni, 1986. aastal 2,63 miljardit Rootsi krooni, 1987. aastal 3,74 miljardit Rootsi krooni ja 1988. aastal 4,01 miljardit Rootsi krooni (Bijlsma, et al., 2011 p. 10).

Maksutulu Rootsi finantstehingute maksust oli oodatust tunduvalt väiksem sel põhjusel, et inimesed vältisid maksukohustuse tekkimist, kuna kehtivad maksumäärad olid tolle aja kohta suhteliselt kõrged. Täpsemalt liikusid tehingud Rootsi maksustavate instrumentidega välismaa maksustamata börsidele. Kauplejad, et vältida tehingute sõlmimist Rootsi maaklerifirmade kaudu, suunasid tehingud Rootsi väärtpaperitega mitte Rootsi börsile vaid hoopis Londoni ja New Yorki börsidele kui ka teistele tähtsamatele börsidele. Osad Rootsi investorid hakkasid kauplema Rootsi väärtpaperitega madala maksumääraga territooriumidel asustatud maaklerifirmade kaudu. (COMMISSION STAFF WORKING PAPER:, 2011 p. 18) Finantsteenuste maksu kehtestamine vähendas Rootsis kauplemissuut ja tõstis kapitali hinda Rootsi valitsuse jaoks, kuna investorid hakkasid investeerima mittemaksustavatesse sektoritesse, et vältida maksukohustuse tekkimist. (Brondolo, 2011).

Kokkuvõtvalt on Euroopa Liidu liikmesriikides nii positiivseid kui ka negatiivseid kogemusi finantsteenuste maksustamisel Kõige pikaajaline kogemus finantsteenuste maksustamisel on Suurbritannial, kus on finantsteenuste maks kehtinud juba 16-ndast sajandist. Kuna neil on nii pikaajaline kogemus finantsteenuste maksustamisega, siis inimesed on selle maksimisega leppinud ja ka riik on muutunud ettevõtete jaoks selle maksu deklareerimise lihtsaks luues CREST süsteemi, mille kaudu saab tehinguid reaalselt maksustada. Prantsusmaa finantsteenuste maks on saanud eeskujuna Suurbritannia templimaksuga, kuid on

madalam maks 0,2 % võrreldes Inglismaa templimaksuga, mis on 0,5 %. Mõlemad riigid maksustavad nende ettevõtte, mis on registreeritud selles riigis, aktsiate müüki, hoolimata sellest, mis riigist on aktsiate omandaja pärit ja mis vormis tehing toimub. Prantsusmaa on kehtestanud ka lisapiirangu, mille puhul peab ettevõtte, kelle aktsiaid müüakse, firmaväärtus olema maksustamisperioodil 1.jaanuari seisuga vähemalt 1 miljard eurot. Rootsi finantsteenuste maksu rakendamine oli riigi majanduse suhtes kahjulik, kuna hakati vältima maksukohustuse tekkimist. Tehinguid hakati läbi viima börsidel, kus maksustamist ei toimunud. Rootsi näitest võib õppida seda, et ei saa maksustada finantstehinguid maksustamiskoha järgi, kuna siis hakatakse tehinguid läbi viima teistes piirkondades, kus ei toimu tehingu maksustamist.

2.2 Euroopa Liidu väliste riikide praktika finantsteenuste maksustamisel

Maailmas on paljusi riike, kus on kehtestatud lisandväärtusel põhinev käibemaks. Tihtipeale on neis riikides kehtestatud ka finantsteenustele finantsteenuste maks, mis võib sarnaneda käibemaksule, kuid võib olla ka tunduvalt väiksemate määradega nagu kehtib paljudes Euroopa Liidu riikides. Riikidena kirjeldatakse Austraaliat ja Uus-Meremaad ning kirjeldatakse, kuidas toimub nendes riikides finantsteenuste maksustamine. Antud riigid on huvitavad, kuna neid riike peetakse finantsteenuste maksustamisel kõige edumeelsemateks riikideks väljaspool Euroopa Liitu.

Austraalia on huvitav riik analüüsimiseks, kuna nende kaupade ja teenuste maks (GST) kehtestati juba 2000-ndal aastal, mille alusel on finantsteenused suures plaanis maksuvabad, kuid on kehtestatud „sisendkäibemaksu kredit“. Kuigi seda kasutatakse ainult suurematele finantsteenuste pakkujate puhul.

Lisandunud väärtusel põhineva käibemaksusüsteemi leviku tõttu muutuvad arenenud riikide maksusüsteemid aina sarnasemaks. Võib öelda, et terves maailmas pole sellist näidet maksude ühildumisest nagu Euroopas. Selles süsteemist on lähtunud ka Austraalia GST mudel. Austraalia maksusüsteem on

võtnud õppust sellest, kui keeruline on VAT süsteemis finantsteenuseid maksustada ja otsustanud proovida selle maksustamiseks kasutada teistsugust mudelit. Teistsugune mudel hõlmab endas nii traditsioonilist maksuvabastust, kui ka „vähendatud sisendmaksu krediidi“ süsteemi, mida on võimalik rakendada enamike finantsteenuste pakkujate puhul. Kuigi see süsteem on uudne jälgib EL pingsalt, kuidas Austraalia õnnestub seda süsteemi rakendada ja kas seda oleks võimalik rakendada EL VAT süsteemis. (FERIA, et al., 2009)

Teenused, mille käigus toimub tarbimise mõjutamine, tuleks kaasata tarbimismaksu baasi nagu teiste sarnaste kaupade ja teenuste puhul. See tähendab, et kodumaise eratarbimise puhul tuleks finantsteenuseid maksustada, samal ajal kui sarnaste teenuste pakkumine mitteresidentide või välismaistele äriühingutele ei ole maksustatud. Kui lõplikud finantsteenused oleksid maksustatud tarbimise baasil, siis see suurendaks pangatasusid või intressimääre finantsteenuse pakkumisel eratarbijale, samal ajal vähendades tasusid või intressimääre äritarbijate jaoks. Seetõttu oleks teiste kaupade ja teenuste hinnad, mis on finantsteenuste teenuste algmaterjalide hinnad kõrgemad. (Australia's future tax system, 2009)

Austraalia ja ka paljud teised riigid, kus kehtib VAT kasutavad „krediidi“ meetodit. Iga äriühing kannab maksukoormust nende müüdud kaubale ja saab tagasi küsida maksustatud kauba ja teenuse müügil maksutud maksu. Sellise süsteemi valguses on väga keeruline ja ebaefektiivne maksustada finantsteenuseid. Seda seetõttu, et on väga keeruline hinnata teenuse väärtust individuaalsetes finantstehingutes. (Australia's future tax system, 2009)

Paljudes olukordades on tasu, mida saadakse sellise finantsteenuse nagu laenu andmisel väga selgesõnaline, kuid on endastmõistetav tagasimakse või investeerimistasu puhul. Intressi puhul on osa intressitasust mõeldud selleks, et kompenseerida laenuandjale finantsteenusega seotud kulu, näiteks hindamis-, jälgimis-, või raamatupidamiskulu. Samas hõlmab tasutud intress, mida tasutakse laenuandjale, ka kompensatsiooni laenuandjale, et tema raha kasutatakse ja maksejõuetuse riski. Keerulisemates tehingutes võib pank kaaluda tehingust saadavat kasu kuluga, mida tehakse erinevates tehingustaadiumites. Kasu

määratlemine iga tehingupoole jaoks on väga keeruline, kuna see nõuab palju väljakutseid.

Väga oluline on mainida, et Austraalias ei kehti finantsteenuste maksustamise puhul selline mõiste nagu „maksuvabastus“, vaid seda nimetatakse hoopis „vähendatud sisendi maksustamiseks“. Algselt tähendas see mõiste, et GST rakendatakse vaid sellistele teenustele, mida ei maksustata müügil. Oma mõttelt on selle süsteemi tähendus sama, mis kehtib ka lisandväärtuse maksu puhul – sisend maksustatavalt käibelt kannab enda hinnas GST omandamiseks ja importimiseks teenuse tegemise elementi. Austraalia GST lai mõju on see, et kuigi äridele võidakse keelduda andmast sisendkäibemaksu krediiti kodumaiste finantsteenuste puhul, on neil siiski ligipääs sisendkäibemaksu krediidile, selleks et kõrvaldada mõned kulud, mida tehakse teenuse pakkumiseks kodumaises finantssektoris. (FERIA, et al., 2009)

Lisaks on Austraalia õiguses välja toodud, mis teenused on finantsteenused. Finantsteenused on näiteks sellised teenused nagu arved, mis on tehtud kättesaadavaks volitatud äritegevuse käigus; võlad, krediidid ja võlakirjad; kinnisvara tasud või hüpoteegid; annuiteedid ja ümberpaigutatud pensionid ning valuutakurss või kokkulepe välisvaluuta ostmiseks või müügiiks. On ka välja toodud, mis on juhuslikud finantsteenused. Sellega tunnistatakse, et mõned teenused ei pruugi olla finantsteenused oma olemuselt aga neid võib klassifitseerida juhuslikuks finantsteenuseks. Finantsteenused on juhuslikud, kui see on juhuslik finantsteenuse pakkumisel; mittefinantsteenused ja finantsteenused pakutakse üksteise täiendusena koos või umbes samal ajal. (FERIA, et al., 2009)

Austraalia GST õiguses on ära toodud ka järgmised keerulised sätted, mille eesmärgiks on vähendada mõningaid sisendkäibemaksu efektiivsuse tagajärgi finantsteenuste maksustamisel. Kuigi need sätted vähendavad osaliselt sisendkäibemaksu ebaefektiivsust, ei kujuta nad ohtu kodumaise tarbimise maksustamise efektiivsusele. Need sätted hõlmavad järgmist (Australia's future tax system, 2009):

1. Kasutusel on vähendatud sisendi maksusoodustus, mis võrdub 75 % kogu sisendkäibemaksu krediidil määratletud vahemiku üle võtmisel,

mille puhul muidu oleks sisend täielikult maksustatud. Selline lahendus on ainulaadne Austraalia GST mudelile.

2. Võetakse vastu kitsas määratlus, mis täpselt on finantsvaru GST tähenduses.
3. Kasutusel on finantside omandamise läve, mis välistab sellised finantsvarud sisendi maksustamisest, mida mittepanganduslikud institutsioonid.
4. Sealhulgas eriline erand teatud laenukuludele, kui raha on kasutatud GST vaba või maksustatava varu jaoks, mille eesmärgiks on vähendada maksu kuhjumist.
5. Vältides stiimulit sisend maksustatud üksuste omandamiseks varusid teistest riikidest, nõudes selliste tarnete tegijatelt samaväärseid GST makseid.

Finantsteenuseid, mida makstakse läbi intressi marginaali, kui pigem konkreetsete tasude, ei saa maksustada otse kasutades krediidimeetodit GST või lihtsa rahavoolu maksuga. Sisendmaksustamine GST valguses on potentsiaalselt erapooletu tootmis ja tarbimisotsustes. Tulemuseks on suur kasumlikus kulu ja spetsiaalsetes lisasätetes, mille eesmärgiks on vähendada ebaefektiivsust. (Australia's future tax system, 2009)

Alates 2005.nda aasta 1.jaanuarist on Uus-Meremaa GST-s lubatud äriühingult äriühingule (edaspidi B2B) finantsteenuste varu müügi puhul GST-vabastus, kui 12-kuulise perioodi jooksul ostja maksustatav varu on suurem kui 75% nende koguarust. Selline GST vaba kohtlemist tutvustati selleks, et eemaldada varjatud maksu olemasolu äriühingute sisendil, mida põhjustas sisendimaksustamine. (Australia's future tax system, 2009)

Selline lähenemine nõuab, et finantsasutused saavad informatsiooni oma klientide sisendmaksu nõude kõlblikkuse kohta. Selline informatsioon on tavaliselt ebavajalik GST jaoks aga selleks, et vähendada täitmiskulusid, võivad tarnijad pöörduda saaja staatuse saamiseks Austraalia ja Uus-Meremaa Standart Tööstus Liigitus (Australian and New Zealand Standard Industrial Classification) ameti poole.

Aastal 1984. ndal aastal oli Uus-Meremaa riigieelarve suurenev puudujääk põhjustanud märkimisväärse riigivõla. Maksusüsteem oli ebaefektiivne, kuna tulumaksumäär eraisikule oli 66% ja äriühingule 45%. Laiihaarse GST tutvustus lubas märkimisväärset vähendust nendes määrades. Selleks, et tegeleda maksu regresseeruva iseloomuga tutvustati GST kasutuselevõtmisel maksusoodustust peredele, kes teenivad vähe ning 5% tõusu toetuste näol, selleks et kompenseerida GST põhjustatud inflatsiooni. (2011 p. 310)

GST määr kasutusele võtmisel oli 10. Kõige kõrgem isiku tulumaksu määr langetati 66% -lt 48%-le ning äriühingu maksumäär jäi 45%-le. Samas aastal 1990. tõsteti GST määr 12,5%-le (1. oktoobrist 2010. ndast aastast on GST määr 15%), viie astmeline isiklik tulumaksu määr asendati kahe astmelise skaalaga, mille kõrgeim tase oli 33% ja äriühingu maksumäär langetati 33%-le (nüüd 28%). (2011 p. 310)

Uus-Meremaa finantsteenuste definitsioon hõlmab järgmisi asju (2011 p. 310):

1. Rahaga tegelemine.
2. Osaluste ja muude väärtpaberitega tegelemine.
3. Krediidi ja laenude andmine.
4. Garantiid ja muud hüvitised, mis on seotud eespool nimetatud tehingutega.
5. Vahendamine ja /või vahendaja teenused, mis on seotud eespool nimetatud tehingutega.
6. Elukindlustuse osutamise või pensionikindlustusega seotud intressid;
7. Mitmesugused muud tegevused, sealhulgas faktooringud ja muud finantsosakud.

Eespool nimetatud tegevuste puhul on tegemist finantsteenustega aga nende tegevuste alane nõustamine ei lähe arvesse kui finantsteenuse osutamine (2011 p. 310).

Kui GST-d 1986. ndal aastal tutvustati, siis olid finantsteenused maksuvabad ning imporditud teenuseid ei maksustatud nagu imporditud kaupa, kuna leiti, et selline tegevuse kulu oleks tunduvalt suurem kui kasu, mida saaks. Aastal 1999. kui hakati hindama GST mõju, siis kaalus valitsus mõlemat probleemi. (2011 p. 311)

Peamine tegur, mille pärast otsustati muuta finantsteenuste kohtlemist, oli see, et sooviti maksustada imporditud teenuseid, mis olid juba GST kasutusele võtmisest saadik olnud maksuvabad, samal ajal kui imporditud kaupu aga maksustati. Aastal 2001 tegi valitsus muudatusi järgnevate põhjustel, et muuta seda situatsiooni:

1. Leiti, et imporditud teenuste mittemaksustamine viib ebaefektiivsuseni, kuna soodustatakse kodumaiseid tarbijaid importima GST vabasisid teenuseid selle asemel, et osta kodumaal toodetud teenuseid, mida maksustati GST –ga ning selle kaudu soodustatakse omakorda kodumaiste teenuste pakkujaid viima oma äri Uus-Meremaalt minema.
2. Tehnika areng võimaldab üha rohkem äriühingutel oma teenuseid importida, nagu näiteks tarkvara programme, mis varem oleksid soetatud kodumaiselt. (2011 p. 312)

Seetõttu otsustas valitsus tutvustada imporditud teenuste pöörd maksustamise meetodit. Selleks, et vähendada vastutulelikusse ja administratiivseid kulusid on selle mehhanismi kasutamine lubatud ainult sellistele saajate, kes ei ole võimelised täielikult taastuma sisendmaksu GST-st. Peale selle, et äriühingud on sellistest tegevustest vabastatud, siis pöörd maksustamise mehhanism kehtib teenuste importimisel suuremas koguses kui 60 000 Uus-Meremaa dollarit aastas. See tähendab, et sellistes olukordades on tarbijad kohustatud ennast registreerima ja arvestama GST-d. (2011 p. 312)

1.01.2005 tutvustas Uus-Meremaa, et äriühingult äriühingule müüdüd (edaspidi B2B) finantsteenused on nullmääraga. Uus-Meremaa ei olnud esimene riik, kes hakkas tegelema finantsteenuste maksuvabastuse moonutava mõjuga B2B tehingute puhul. Austraalia ja Singapur olid juba kasutusele võtnud sama meetodit. Samas oli Uus-Meremaa esimene riik, kes hakkas tegelema finantsteenuste B2B tehingute kuhjuva mõjuga selle kaudu, et sisendkäibemaksu mahaarvamise õigus põhineb (nii palju kui võimalik), sellel kui palju üksikute äriühingute või nende kliente mõjutab maksude kuhjumine. Kuna maksuvabastuste kuhjumine arvati olevat iseloomulik just finantsteenuste sektoritele, siis otsustas valitsus, et finantsteenuseid maksustatakse nullmääraga kui toimub finantsteenuste tehing B2B vahel. Selle eesmärgiks on ühtlustada GST

koormust finantsteenuste sektoris teistes majandussektorites kasutatavate meetoditega. (2011 p. 312)

Alates 1.01.2005 aastast on isikutel, kes on registreerinud ennast GST-kohustuslasteks võimalik valida nullmääraga finantsteenuste ostmise, kui nende maksustavad vahendid 12-kuulise perioodi jooksul on võrdne või suurem kui 75% nende selle perioodi vahendite osakaalust. Teenuste pakkujatel on võimalik ise veenduda, kas isik, kellele nad teenust pakuvad ulatub 75% läveni selle informatsiooni alusel, mida nad saavad kas kliendilt endalt või tööstuskoodide põhjal. (2011 p. 312)

Kuigi võib paista, et kliente koheldakse erinevalt vastavalt nende staatusele, siis ei ole kliendi vaatevinklist vaadates ei loe, kas finantsteenuse on maksuvabastatud või nullmääraga. Mõlemal juhul ei lisa teenuse pakkuja teenuse hinnale GST-d. Kategoriseerimine mõjutab ainult teenusepakkuja sisendkäibemaksu õigust. (2011 p. 312)

Peamine põhjus, miks finantsteenused on maksuvabastatud on see, et on väga keeruline hinnata teenuseid, kus tasud ja marginaalid on kiirelt asendatavad ning teenuse marginaale tehingute kaupa. Need raskused esinevad ainult nendes kohtades, kus teenused on nullmääraga ning mõjutavad ainult teenusepakkuja õigust sisendkäibemaksu maha arvata. Kui finantsteenused ei oleks maksustatud, siis peaks määrama täpse maksustatava väärtuse. (2011 p. 313)

Enne kui Uus-Meremaa maksustas B2B finantsteenused nullmääraga, siis oli sisendkäibemaksu, mis oli seotud finantsteenustega mitte maha arvatav. Finantsinstitutsioonidel oli õigus ise õigus otsustada sisendkäibemaksu osa tehingute põhjal, mida võiks liigitada maksustatava tehingu alla. Vähem määrav küsimus oli see, kas pakumine oli rahaline teenus või mitte. Praeguste reeglite kohaselt on, esmane õigus sisendkäibemaksu tagasiküsimisel, määrata kindlaks maksustatav (sh nullmääraga) ja maksuvaba käive. See tähendab, et sisendid tuleb täpselt jaotada väljunditeks, sealhulgas finantsteenused. Kuigi mõiste „varustus“ tähendus on väga lai, võib küsimus tekkida sellest, kas tegu on passiivse finantsteenusega nagu kindlustuse vastuvõtmine või mitte. See küsimus ei ole kuidagi seotud konkreetse raha välistamise mõiste kaupade ja teenuste puhul, sest need lihtsustavad tarneahela rolli. (2011 p. 313)

Kui Uus-Meremaa B2B finantsteenused muudeti nullmääraga maksustatavaks, selleks et tegeleda üle maksustamisega, siis märgati, et B2B vahelised tehingud jäid alamaksustatuks. Uus-Meremaa valitsus otsustas, et nad ei soovi selle probleemiga tegeleda. (2011 p. 315)

Finantsteenuste maksustamisel on kaks erinevat võimalust. Üks võimalus on maksustada otseseid kulusid, nagu pangatasud või kasutada rahavoolu mudelit kui volitust arvutada välja tehingu väärtus. Otseste tasude maksustamine tõstaks võimalusi kaasata teenustasude sisse intressimakseid või muid marginaale ning võib muutuda väidetavalt ebausaldusväärseks tuluallikaks. Teine võimalus oleks maksustada rahavoogude mudelit. Rahavoogude mudel on arvatavasti vähem altim vahetusele ja sellele, et luuakse pretsedent Uus-Meremaa GST üldkindlustuse kohtlemisele. Kuigi rahavoogude mudelit saab kasutada peamiselt finantsteenuste puhul, siis see tooks kaasa keerulisema sõnastuse, kuna see hõlmaks suuremat hulk teenuseid ja kaupu. (2011 p. 315)

Kokkuvõtvalt on finantsteenuste maksustamine keeruline tegevus, kuna nad hõlmavad endast paljusi teisi teenuseid. Austraalia ja Uus-Meremaa mõlemad on otsustanud maksustada finantsteenuseid nullmääraga, selleks, et võimaldada teenusepakkujatel sisendkäibemaks maha arvata. Ostja jaoks pole määrav, kas tegu on maksuvaba teenusega või maksustava teenusega, kuna mõlemal juhul ei pea nemad tasuma teenuse ostmisel käibemaksu. Selline maksustamine on oluline teenuse pakkuja jaoks, kuna nullmääraga maksustamisel ei toimu maksu kuhjumist aga maksuvabastuse puhul aga toimub, kuna tal ei ole maksuvaba teenuse osutamisel õigust sisendkäibemaksu maha arvata.

Finantsteenuste maksustamine on väga keeruline ning aeganõudev tegevus. Enne finantsteenuste maksustamist tuleks analüüsida, kas saadav tulu on suurem kui selle maksu kogumiseks tehtud kulud. Lisaks tuleks maksu kehtestamisel kaaluda kuidas see sõnastada, selleks, et vältida Rootsi kogemust finantsteenuste maksustamisel. Rootsi puhul olid finantsteenuste maksumäärad väga kõrged ja ka saadav tasu oli sellele vastav, kuid see tõi kaasa selle, et paljud ettevõtted hakkasid oma aktsiaid müüma teistel börsidel, kuna Rootsi börsil tegutsedes pidid nad tasuma suure summa maksudeks.

KOKKUVÕTE

Kehtiv käibemaksudirektiiv ja Eesti õigusaktid ei anna ammendavat loetelu finantsteenustest. Lisaks on jäetud käibemaksudirektiivis ja Eesti õigusaktides jäetud finantsteenuste mõisted täpselt määratlemata on antud üldiseloomustus aga enamasti pole täpsemalt maksuvabasisid finantsteenuseid määratletud.

Töö aktuaalsus seisnes selles, et juba aastaid on Euroopa Liidus olnud arutlusel finantsteenuste maksuvabastuse kaotamine ning paljud riigid on hakanud selle kaotamise poole liikuma maksustades teatud finantstehingud finantsteenuste maksuga.

Lõputöö uudsus seisnes selles, et varasemalt pole antud ülevaadet erinevate riikide kogemusest finantsteenuste maksuvabastuse kaotamisest ja finantstehingute maksustamisest nii käibemaksuga kui ka finantstehingute maksuga nii Euroopa Liidus kui ka muus maailmas.

Probleemiks oli asjaolu, et finantsteenuste maksuvabastus pole enam põhjendatud, kuna on lisandunud väga palju selliseid tehinguid, mis hõlmavad endas nii palju teisi finantstehinguid, mis ei ole maksuvabad ning, mis muudavad finantstehingute maksustamise keeruliseks.

Töö eesmärgiks oli anda ülevaade finantsteenustes ja nende maksustamisest erinevates riikides. Selleks, et eesmärki saavutada, püstitati neli uurimisülesannet.

Esimeseks uurimisülesandeks oli anda ülevaade käibemaksu olemusest ja selle mõistest. Selle ülesande täitmiseks anti ülevaade nii käibemaksu ajaloost kui ka lisandunud väärtuse maksul põhineva käibemaksu laiemast levikust maailmas ning Euroopa Liidus kehtivatest käibemaksumääradest.

Teiseks uurimisülesandeks oli anda ülevaade maksuvaba finantsteenuse olemusest ja mõistest nii käibemaksudirektiivis kui ka Eesti käibemaksuseaduses. Selle ülesande täitmiseks kirjeldati nii käibemaksudirektiivis kui Eesti KMS paragrahvi, mis puudutab maksuvabasisid finantsteenuseid. Lisaks kirjeldati lühidalt KMS-s välja toodud maksuvabasisid finantsteenuste olemust ja sisu.

Kolmas uurimisülesanne oli anda ülevaade finantsteenuste maksustamisest finantsteenuste maksuga ja praktikast erinevates Euroopa Liidu riikides. Selle

tulemusena selgus, et kõige pikaaegsem kogemus finantsteenuste maksustamisel finantsteenuste maksuga on Suurbritannial, kõige negatiivsem kogemus on Rootsil ning kõige värskem kogemus finantsteenuste maksustamisel finantsteenuste maksuga on Prantsusmaal. Kuna Suurbritannial on nii pikaaegne kogemus finantsteenuste maksustamisega finantsteenuste maksuga, siis inimesed on selle maksimisega leppinud ja ka riik on muutnud ettevõtete jaoks selle maksu deklareerimise lihtsaks luues CREST süsteemi, mille kaudu saab tehinguid reaalajas maksustada. Prantsusmaa finantsteenuste maks on saanud eeskju Suurbritannia templimaksust. Mõlemad riigid maksustavad nende ettevõtte, mis on registreeritud selles riigis, aktsiate müüki, hoolimata sellest, mis riigist on aktsiate omandaja pärit ja mis vormis tehing toimub. Prantsusmaa on kehtestanud ka lisapiirangu, mille puhul peab ettevõtte, kelle aktsiaid müüakse, firmaväärtus olema maksustamisperioodil 1.jaanuari seisuga vähemalt 1 miljard eurot. Rootsi finantsteenuste maksu rakendamine oli riigi majanduse suhtes kahjulik, kuna hakati vältima maksukohustuse tekkimist. Tehinguid hakati läbi viima börsidel, kus maksustamist ei toimunud. Rootsi näitest võib õppida seda, et ei saa maksustada finantstehinguid maksustamiskoha järgi, kuna siis hakatakse tehinguid läbi viima teistes piirkondades, kus ei toimu tehingu maksustamist.

Neljandaks uurimisülesandeks oli anda ülevaade finantsteenuste maksustamises ja praktikast erinevates maailma riikides. Ülesande täitmiseks kirjeldati lühidalt Uus-Meremaa ja Austraalia finantsteenuste maksustamist. Mõlemas riigis on finantsteenused maksustatud nullmääraga selleks, et teenusepakkujal oleks võimalik sisendkäibemaks maha arvata. Tarbija vaatevinklist pole oluline, kas finantsteenust maksustatakse nullmääraga või tegu on maksuvaba teenusega, kuna tema ei pea tasuma teenuse ostmisel käibemaksu.

Järgmiste teemadena tuleks uurida finantstehingute maksustamise võimalusi käibemaksuga ja finantstehingute maksuga ning nende maksude mõju Eesti riigi majandusele..

SUMMARY

On the basis of Article 132 of the European Council Directive 2006/112/EC, it was put into place, that financial services are exempt from value added tax. In addition, the Estonian Value Added Tax Act § 16 section 2¹ lists various types of tax-free financial services. On paper it's very easy to decide whether a financial service is tax-free or not, but in practice it's very difficult to decide.

Diploma thesis is titled „Taxation of Financial Services in the European Union and Elsewhere in the World“. The thesis is written in Estonian and consists of 43 pages. The author has referred to 33 sources, including theoretical literature, legislation, case studies and court decisions.

The subject is topical, because in Estonian law some tax-free financial services are listed and also to some extent specified. However, in those services the seller becomes the ultimate consumer, because they can't reduce value added tax, they paid in order to sell tax-free financial services. In addition, in the European Union it has been for a long time considered the removal financial services value added tax relief. Also, many European Union countries have begun charging some financial services with financial service tax or value added tax.

The problem lies in the fact that the exemption of financial services is no longer justified, since the tax-exempt financial services include so many different kinds of other services that are not tax-deductible and what were not known at the time of the preparation of Value Added Tax Directive. Furthermore, the exemption does not apply to financial services for the principle of neutrality of Value Added Tax, as traders and input Value Added Tax deduction right is not consistent.

The thesis aims to analyze the exemption of financial services and taxation of financial services with value added tax or financial service tax in different countries. To reach the aim of the thesis, the following research tasks are established:

1. Providing an overview of the nature and the concept of VAT.
2. Providing an overview of the nature and concept of financial services.

3. Providing an overview of the taxation of financial services in various European Union countries.
4. Providing and overview of the taxation of financial services in various countries outside the European Union.

Great Britain has the longest experience of taxing some financial services with the financial service tax, Sweden has the most negative experience in taxing financial services with the financial service tax and France has the shortest experience in taxing some financial services with financial services tax in The European Union countries.

In New-Zealand and Australia financial services are taxed at zero rate, because then the service provider could be able to deduct input VAT. From the consumer perspective, it is irrelevant whether the financial service is zero-rated or exempt. It is due to the fact, the consumer does not have to pay VAT on the purchase of the financial service, but the seller has to declare it and pay it.

In conclusion, this thesis gives an overview of value added tax, financial services and overview of different countries experience in taxation of financial services. Furthermore, the taxation of financial services is very difficult to do, but in order to move forward it has to be done.

VIIDATUD ALLIKATE LOETELU

Associates Charles River Taxation of the Financial Services Sector in the UK Predictability and Competitiveness [Report] / CRA International. - London : City of London, 2010. - p. 68.

Australia's future tax system inal Report: Detailed Analysis [Online] // Austarias's future tax system. - 12 2009. - 4 1, 2016. - axreview.treasury.gov.au/content/FinalReport.aspx?doc=html/Publications/Papers/Final_Report_Part_2/Introduction.htm.

Bijlsma Michiel [et al.] An evaluation of the financial transaction tax. - An evaluation of the financial transaction tax : [s.n.], 12 21, 2011.

BNS Eesti loobus finantstehingumaksu kehtestamisest [Võrgumaterjal] // Postimees. - 12. 8 2015. a. - 1. 3 2016. a. - <http://majandus24.postimees.ee/3428069/eesti-loobus-finantstehingumaksu-kehtestamisest>.

Brondolo John D. Taxing Financial Transactions: An Assessment of Administrative Feasibility. - [s.l.] : IMF Working Paper, 8 2011.

Burman Leonard E [et al.] FINANCIAL TRANSACTION TAXES IN THEORY AND PRACTICE // Tax Policy Center. - [s.l.] : Urban Institute & Brookings Institution, 2015. - Vol. Discussion Draft.

Charlet Alain and Owens Jeffrey An International Perspective on VAT [Journal] // Tax noter international. - 2010. - Number 12 : Vol. Volume 59.

COMMISSION STAFF WORKING PAPER: IMPACT ASSESSMENT: Proposal for a Council Directive on a common system of financial transaction tax and amending Directive 2008/7/EC. - [s.l.] : European Commission, 2011.

Elling Tõnis Käibemaks abiks tudengile ja töötavale praktikule [Raamat]. - Tallinn : [s.n.], 2014. - Kd. I.

FERIA RITA DE LA and WALPOLE MICHAEL OPTIONS FOR TAXING FINANCIAL SUPPLIES IN VALUE [Article] // International & Comparative Law Quarterly. - 2009. - Vol 58. - 4. - pp. 897-932.

Financial Services under New Zealand's GST [Journal]. - [s.l.] : International VAT Monitor, 2011.

Gagnon Yves-Chantal The Case Study As Research Method : A Practical Handbook [Book]. - Quebec : Presses de l'Université du Québec, 2010. - Vol. I : p. 119.

HM Revenue & Customs Stamp Duty Reserve Tax - the basics [Võrgumaterjal] // GOV.UK. - 3. 12 2014. a.. - 4. 3 2016. a.. - <https://www.gov.uk/guidance/stamp-duty-reserve-tax-the-basics>.

Infokeskus Euroopa Liidu Millised on käibemaksumäärad ELi liikmesriikides [Võrgumaterjal] // Euroopa Liidu Infokeskus. - 15. 02 2016. a.. - http://elik.nlib.ee/k-v-andmebaas/page/21/?kv_id=990&show_all=1.

Käibemaksuseadus RT 1, 30.12.2014, 18 [Kaasus]. - 30.12.2014. a..

Lehis Lasse ja Lind Kaspar Käibemaksuseadus: kommenteeritud väljanne [Raamat]. - Tartu : [s.n.], 2003.

Lehis Lasse Maksuõigus [Raamat]. - Tallinn : Juura, 2012. - Kd. 3.

Lind Kaspar Mõnedest mõistetest käibemaksuõiguses [Ajakiri] // Juridica. - 2001. a.. - Kd. 3. - lk 242-251.

Lind Kaspar VAT Fraud and the fight against it in Estonia [Journal] // Juridica International. - 2011. - Vol. Vol. 18. - pp. 152-160.

London Stock Exchange Group French Financial Transaction Tax (FTT) [Online] // London Stock Exchange Group. - 8 21, 2013. - 04 1, 2016. - <http://www.lseg.com/markets-products-and-services/post-trade-services/unavista/regulation/french-financial-transaction-tax-ftt-overview>.

Lowtax UK: Domestic Corporate Taxation Stamp Duty [Online] // Lowtax Global Tax & Business Portal. - Lowtax. - 03 5, 2016. - <http://www.lowtax.net/information/uk/uk-stamp-duty.html>.

Maksu- ja Tolliamet Maksuvaba käive [Võrgumaterjal] // Maksu- ja Tolliamet. - 28. 1 2016. a.. - 28. 01 2016. a.. - <http://www.emta.ee/et/ariklient/tulu-kulu-kaive-kasum/kaibemaksuseaduse-selgitused/maksuvaba-kaive#9.4>.

Matheson Thornton Taxing Financial Transactions: Issues and Evidence [Book]. - [s.l.] : Fiscal Affairs Department, 2011. - p. 48.

McCulloch Neil Tackling Instability in Financial [Article] // IDS Bulletin. - September 1, 2011. - pp. 109-113.

Pulk Sander Käibemaksu põhimõtted Eestis ja Euroopa Liidus [Raamat]. - Tallinn : Juura, 2001.

Põllumäe Sander Sissejuhatus õigusesse : näiteid ja harjutusi õppeaine "Sissejuhatus õigusesse" HLSC5001 loengukursuse juurde [Raamat]. - Tallinn : Sisekaitseakadeemia, 2009.

Rahandusministeerium KMS kommentaarid seisuga 01.01.2015. - 2015. a..

Riigikogu Võlaõigusseadus RT I, 07.07.2015,13.

Robin Hood A big day for the Robin Hood Tax [Online] // THEROBINHOODTAX. - 8 1, 2012. - 4 1, 2016. - <http://www.robinhoodtax.org.uk/big-day-robin-hood-tax>.

Service Richard Business and Taxation Guide to The United Kingdom (UK) [Report] : Juhend / Mazars LLP. - London : Praxify 2014 Global Alliance Ltd, 2014. - p. 34.

Zee Howell H. IMF Working Papers [Article] // New Approach to Taxing Financial INtermediate Services Under a Value Added Tax. - July 1, 2004. - p. <https://sisekaitse.ebib.com/patron/FullRecord.aspx?p=3013976>.

T.Elling Finantsteenuste käibemaksuga maksustamine Euroopa Liidus [Ajakiri] // EML. - 2010. a.. - Kd. 12.

Tammert P. Maksundus [Raamat]. - Tallinn : Aimwell, 2003.